

muqeddes kitab

Lawiylar

LAWIYLAR

Muqeddes Kitab - Kona Ehde
(Tewrat, Zebur we Peyghemberler)
3-qisim

1950-yilidiki «Muqeddes Kitab»ning
uyghurche terjimisi hazirqi zaman
uyghur tiligha özgertildi

2013
Deslepki nusxa

www.dunyaningnuri.com

LAWIYLAR

Qurbanliqlar

1¹ Xudawende Musani qichqirip, jamaet chédiridin uninggha söz qilip éyttiki:
1² «Sen beni-Israilgha sözlep éytqinki:

Eger silerdin biri Xudawendining aldigha bir qurbanliqni keltürgili xalisa, uni charwa maldin élip, **kalilardin yaki ushshaq mallardin qurbanliqinglarni** élip kelmikinglar kérektur.

Köydürme qurbanliqliri

³ Eger uning **kalilardin élin'ghan qurbanliqi** özi köydüridighan qurban bolsa, u özi eyibsiz bolghan bir erkek haywanni keltürüp, Xudawendining aldida meqbul bolmaq üçün uni jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida qurbanliq qilip: ⁴ Meqbul bolup men üçün kaparet keltürsun dep, köydürme qurbanliq bolidighan haywanning béshigha öz qolini qoyup, ⁵ andin Xudawendining huzurida buqini boghuzlisun. Harunning oghulliri bolghan kahinlar özi qanni élip jamaet chédirigha kiridighan derwazidiki qurban'gahning chörisige chachsun. ⁶ Andin kéyin qurbanliq qilghuchi özi köydürme qurbanliq bolghan haywanning térisini soyup, uni parchilisun. ⁷ Harun kahinning oghulliri bolsa qurban'gahta ot tutashturup, otning üstide otun tizip qoysun. ⁸ Andin kéyin Harunning oghulliri bolghan kahinlar özi gösh parchilirini kalla bilen élip, yégghi bilen qoshup, qurban'gahtiki otning üstidiki otunning üstige tizip qoysun. ⁹ Lékin üçey bilen pachaqlar suda yuyulghandin kéyin, kahin hemmisini élip, bu qurbanliq özi ottin ötküzülüp, köydürme qurbanliq bolup Xudawendining aldida xush buy keltürsun dep, qurban'gahning üstide köydürsun.

¹⁰ Eger uning qurbanliqi **ushshaq malliridin** élin'ghan qoy yaki öchke bolsa u özi eyibsiz bolghan bir janiwarni keltürüp, ¹¹ qurban'gahning shimal teripide Xudawendining huzurida boghuzlisun. Andin kéyin Harunning oghulliri bolghan kahinlar özi qanni élip, qurban'gahning chörisige chachsun. ¹² Qurbanliq qilghuchi bolsa göshni parchilap, kalla bilen yaghni késip ayrisun. Andin kahin özi bu nersilerni élip qurban'gahtiki otning üstidiki otunning üstide tizip qoysun.

¹³ Lékin üçey bilen pachaqlar suda yuyulghandin kéyin, kahin hemmisini élip, bu qurban özi ottin ötküzülüp köydürme qurbanliq bolup Xudawendining aldida xush buy keltürsun dep, qurban'gahning üstide köydürsun.

¹⁴ Eger u özi Xudawende üçhün **ucharqanatlaridin** köydürme qurbanliq keltürgili xalisa, paxtek we ya kepter bachkiloridin qurbanliq keltürsun. ¹⁵ Kahin uni qurban'gahqa élip kélip, gedinini tolghap üzüp, qurban'gahning üstide köydürsun. Qéni bolsa qurban'gahning témigha siqip sépilsun. ¹⁶ Lékin tashliqini ichidiki nersiliri bilen qoshup, qurban'gahning sherq teripidiki küllükke tashliwetsun. ¹⁷ Qurbanliq qilghuchi bolsa qurbanliqni üzüwetmey, uning ikkila qanitining otturisidin yérip qoysun. Andin kéyin kahin buni élip, bu qurbanliq özi ottin ötküzülüp, atesh qurbanliqi bolup Xudawendining aldida xush buy keltürsun dep, qurban'gahtiki otning üstidiki otunning üstige qoyup köydürsun.

Yégülük qurbanliqiri

2¹ Eger birkim Xudawendining huzurigha **yégülük qurbanliqi** keltürgili xalisa, öz qurbanliqi üçhün aq un keltürüp, uninggha yagh quyup üstige mestiki sélip, ² uni élip, Harunning oghulliri bolghan kahinlarning aldigha élip kelsun. Andin kéyin kahin özi uninggha changgal sélip, yagh élishqan un bilen hemme mestikini siqimlap élip, bu yadlinish qurbanliqi özi ottin ötküzülüp Xudawendining aldida xush buy keltürsun dep, qurban'gahta köydürsun. ³ Emma bu yégülük qurbanliqidin éship qalghan nersiler bolsa Harun bilen uning oghullirigha tegsun. Bu bolsa Xudawendining atesh qurbanliqlirining ichide hemmidin muqeddes bolidu.

⁴ Eger sen **tonurda pishurulghan nersidin yégülük qurbanliqi** keltürgili xalisang, bu özi yagh ileshtürülgen aq undin étilgen toqach yaki yagh bilen yaghlán'ghan pétir hemek nan bolsun.

⁵ Eger séning keltüridighan qurbanliqing özi **tawida qurulghan yégülük qurbanliqi** bolsa yagh ileshtürülgen aq undin étilgen pétir bolsun. ⁶ Sen bolsang uni parchilap, üstige yagh quyghin. Bu özi yégülük qurbanliqi bolsun.

⁷ Lékin séning keltüridighan qurbanliqing özi **qazanda pishurulghan yégülük qurbanliqi** bolsa u özi un bilen yaghdin étilsun. ⁸ Mezkur teriqilerde teyyar qilin'ghan yégülük qurbanliqining özini Xudawendining huzurigha keltürüp, kahin'gha bergin. U uni qurban'gahqa keltürsun. ⁹ Kahin bolsa yégülük qurbanliqidin yadlinish hessisini élip, qurban'gahning üstide köydürsun. Bu özi ottin ötküzülidighan qurban bolup, Xudawendining aldida xush buy keltürsun.

¹⁰ Lékin yégülük qurbanliqidin éship qalghan nerse bolsa Harun bilen uning oghullirigha tegsun. Bu bolsa Xudawendining atesh qurbanliqlirining ichide hemmidin muqeddes bolidu.

¹¹ Emma siler Xudawendining huzurigha keltüridighan yégülük qurbanliqi bolsa héchbiri xémirturuch bilen teyyarlanmisun. Chünki xahi xémirturuchtin xahi

heseldin étilgen bir nersini Xudawendining huzurida atesh qurbanliqi qilib köydürmenglar.

¹² Mundaqni Xudawendining huzurigha **tunji hosul qurbanliqi** qilib keltürsenglar bolidu. Lékin xush buy keltürsun dep, qurban'gahning üstide köydürülmisun.

¹³ Séning hemme yégülük qurbanliqliring bolsa bularni tuz bilen tuzlap yégülük qurbanliqingni Tengringning ehde tuzidin mehrum qoymay, hemme qurbanliqliringni tuz bilen tuzlighin.

¹⁴ Eger sen Xudawendining huzurigha tunji hosuldin qurbanliq keltürgili xalisang, ziraetning kök béshini élip, otta qurughan danlarni ézip, tunji hosul qurbanliqi üçhün keltürüp, ¹⁵ üstige yagh quyup, töpisige mestiki salghin. Bu özi yégülük qurbanliqi bolsun. ¹⁶ Kahin bolsa qurulghan dan bilen yaghdin yadlinish hessisini élip hemme mestiki bilen qoshup köydürsun. Bu özi Xudawende üçhün atesh qurbanliqi bolsun.

Shükür qurbanliqliri

3¹ Eger birkim bir **shükür qurbanliqi** keltüridighan bolup, buni **kalilardin** alghili xalisa, u özi Xudawendining huzurida bir eyibsiz erkek yaki chishi haywanni keltürüp,

² özi qurbanliq qilidighan bu haywanning béshigha öz qolini qoyup, andin uni jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida boghuzlisun. Andin kéyin Harunning oghulliri bolghan kahinlarning özi qénini qurban'gahning chörisige chéchip qoysun. ³ Bu shükür qurbanliqining özidin üçhey-baghirlirini yögep turghan yagh bilen qalghan ich yéghini élip, ⁴ ikkila börek bilen üstidiki ikki yanpishida turghan yaghni ajritip, jigerning üstidiki chawini börek bilen qoshup késiwélip, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi qilib ötküzsun. ⁵ Harunning oghulliri bolsa bu nersilerni qurban'gahning üstige keltürüp, ot üstige qoyulghan otunning üstidiki köydürme qurbanliqqa qoshup köydürsun. Bu özi Xudawendining aldida xush buy keltüridighan atesh qurbanliqi bolsun.

⁶ Eger birkim **ushshaq maldin** élip, Xudawendige bir shükür qurbanliqi keltürgili xalisa, u özi eyibsiz erkek yaki chishi haywanni ötküzsun.

⁷ Eger uning qurbanliqi **bir qoy** bolsa uni Xudawendining huzurigha keltürüp,

⁸ özi qurbanliq qilidighan bu haywanning béshigha öz qolini qoyup, andin uni jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida boghuzlisun. Andin kéyin Harunning oghulliri qénini élip, qurban'gahning chörisige chéchip qoysun.

⁹ Bu shükür qurbanliqining özidin uning yaghliq quyruqini omurtqidin pütün ajritiwélip, üçhey-baghirlirini yögep turghan yagh bilen qalghan ich yéghinimu élip, ¹⁰ ikkila börek bilen üstidiki ikki yanpishida turghan yaghni ajritip,

jigerning üstidiki chawini börek bilen qoshup késiwélip, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi qilip ötküzsun. ¹¹ Kahin özi bu nersilerni qurban'gahning üstide köydürsun. Bu yégülük qurbanliqi bolsa Xudawende üçhün atesh qurbanliqi bolsun.

¹² Eger birkim **öchke** qurbanliq qilghili xalisa, buni Xudawendining huzurigha keltürüp, ¹³ uning béshigha öz qolini qoyup, andin uni jamaet chédirining aldida boghuzlisun. Andin kéyin Harunning oghulliri qénini élip qurban'gahning chörisige chéchip qoysun. ¹⁴ Qurbanliq qilghuchining özi bu qurbanliqtin üçhey-baghirlirini yögep turghan yagh bilen qalghan ich yéghini élip, ¹⁵ ikkila börek bilen üstidiki ikki yanpashta turghan yaghni ajritip, jigerning üstidiki chawini börek bilen qoshup késiwélip, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi qilip ötküzsun. ¹⁶ Kahin özi bu nersilerni qurban'gahning üstide köydürsun. Bu yégülük qurbanliqi bolsa xush buy keltüridighan atesh qurbanliqi bolup, yaghning hemmisi Xudawendiningki bolsun. ¹⁷ Siler qeyerde oltursanglar, yagh we qan yémigeysiler dep, bu özi siler üçhün nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun».

Gunah qurbanliqliri

4¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:
² «Beni-Israilgha sözlep éytqinki: **Birkim bilmeslikte** Xudawendining qilmighin dep buyrup tosqa ishlorining birini qilip sélip, **gunahqa chüshüp qalsa**, töwenki qanun'gha emel qilsun.

³ Eger **mesihlen'gen bir kahinning** özi xelqni gunahqa tiqip qoyidighan bir gunahni qilsa, u özi bu qilghan gunahi üçhün bir eyibsiz yash buqini élip kélip, Xudawendining huzurida gunah qurbanliqi qilip keltürüp, ⁴ buqining özini jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha Xudawendining huzurigha keltürüp, öz qolini uning béshigha qoyup, andin buqini Xudawendining huzurida boghuzlisun. ⁵ Andin kéyin mesihlen'gen kahin özi buqining qénidin azghina élip jamaet chédirigha keltürüp, ⁶ anda kahinning özi barmiqini qan'gha chilap yette mertiwé qanning özini muqeddes xanining perdisining aldida Xudawendining huzurida chachsun. ⁷ Shuni qilip bolup, kahin özi qandin élip jamaet chédirida Xudawendining huzurida turghan xushbuy isriq qurban'gahining münggüzlorige sürtsun. Lékin buqining qalghan hemme qéni bolsa u uni jamaet chédirigha kiridighan derwazisining yénidiki köydürme qurban'gahining putigha tóküp qoyup, ⁸ gunah qurbanliqi bolghan buqining ichidin hemme yéghini chiqirip, xahi üçhey-baghirlirini yögep turghan yagh bilen qalghan ich yéghi bolsun,

⁹ xahi ikkila börekningki bilen üstidiki ikki yanpashta turghan yagh bolsun, xahi jigerning üstidiki chawa bilen börek bolsun, ¹⁰ shükür qurbanliqi qilinip keltürülgen haywanlarningkidek yaghni chiqirip bolup, kahin özi uni köydürme qurban'gahining üstide köydürsun. ¹¹ Lékin buqining térisi bilen hemme göshi, bash bilen pachaqliri, üçey-baghirliri bilen téziki bolsa ¹² buqining qalghan hemmisini u özi chédirgahning tashqirigha chiqirip, kül tökülidighan pak yerge keltürüp, uni otuning üstide otta köydürsun. Mana bu nersiler özi kül tökülidighan yerning özide köydürülwétilsun.

¹³ **Beni-Israilning hemme jamaiti** bolsa jamaet özi tuymay, Xudawendining qilmighin dep buyrup tosqan ishlirining birini bilmeslikte qilip sélip gunahqa chüshüp qalsa, ¹⁴ jamaetning öz qilghan gunahi ashkara bolghandin kéyin, ular özi gunah qurbanliqi üçün bir yash buqini qurbanliq qilip, uni jamaet chédirining aldigha keltürsun. ¹⁵ Keltürüp jamaetning aqsaqalliri Xudawendining huzurida buqining béshigha öz qollirini qoyup, andin buqini Xudawendining huzurida boghuzlisun. ¹⁶ Mesihlen'gen kahin özi buqining qénidin azghina élip, jamaet chédirigha élip kirsun. ¹⁷ Andin kéyin u kahin özi barmiqini qan'gha chilap, yette mertiwé qanning özini perdining aldida Xudawendining huzurida chéchip, ¹⁸ andin jamaet chédirida Xudawendining huzurida turghan qurban'gahning münggüzlirige sürtsun. Lékin qalghan hemme qéni bolsa u özi uni jamaet chédirigha kiridighan derwazining yénidiki köydürme qurban'gahining putigha töküp qoyup, ¹⁹ buqining ichidin hemme yéghini chiqirip, qurban'gahning üstide köydürüp, ²⁰ gunah qurbanliqi bolghan ilgiriki buqigha qilghinidek, bu buqighimu shundaq qilsun. Bu teriqide kahin özi ular üçün kaparet berse, shu gunah ulardin kechürülüdu. ²¹ Andin kéyin u özi ilgiriki buqigha qilghinidek, bu buqini chédirgahning tashqirigha chiqirip köydürsun. Bu özi jamaet üçün gunah qurbanliqi bolsun.

²² Eger **bir bash bolghan kishi** bilmeslikte öz Tengrisi Xudawendining qilmighin dep buyrup tosqan ishliridin birini qilip sélip, xata qilip gunahqa chüshüp qélip, ²³ andin özi qilghan gunahini birkimdin uqup qalsa, özige qurbanliq qilmaq üçün eyibisiz bir tékini keltürüp, ²⁴ öz qolini tékining béshigha qoyup, andin uni köydürme qurbanliq bolidighan haywanni boghuzlaydighan jaygha élip bérip, Xudawendining huzurida boghuzlisun. Bu özi gunah qurbanliqi bolsun. ²⁵ Andin kéyin kahin özi gunah qurbanliqi bolghan haywanning qénidin azghina barmiqi bilen élip, uni köydürme qurban'gahining münggüzlirige sürtüp qoysun. Lékin qalghan qéni bolsa u özi uni köydürme qurban'gahining putigha töküp qoyup, ²⁶ shükür qurbanliqi bolidighan haywanning yéghini köydürgendek, buning hemme yéghini qurban'gahta köydürsun. Bu teriqide kahin özi uning üçün kaparet berse, shu gunah uningdin kechürülüdu.

²⁷ Eger **awam xelqtin birkim** bilmeslikte Xudawendining qilmighin dep buyrup tosqa ishlorining birini qilib sélip, xata qilib gunahqa chüshüp qélip, ²⁸ andin özi qilghan gunahini birkimdin uqup qalsa, özi qilghan gunahi üçün qurbanliq ötküzgili **eyibsiz öchkini** keltürüp, ²⁹ gunah qurbanliqi bolidighan haywanning béshigha öz qolini qoyup, andin gunah qurbanliqi bolghan bu haywanni köydürme qurbanliq bolidighan haywanlarning boghuzlinidighan jayigha élip bérüp boghuzlisun. ³⁰ Andin kéyin kahin özi uning qandin azghina barmiqi bilen élip, uni köydürme qurban'gahining münggüzlirige sürtüp qoysun. Lékin qalghan hemme qéni bolsa uni qurban'gahning putigha töküp qoyup, ³¹ shükür qurbanliqi bolidighan haywanning yéghini ichidin chiqarghandek, buningmu hemme yéghini chiqirip kahin özi uni Xudawendining aldida xush buy keltürsun dep, qurban'gahning üstide köydürsun. Bu teriqide kahin uninggha kaparet berse, shu gunah uning özidin kechürülüdu. ³² Eger birkim gunah qurbanliqi üçün **bir qozo** keltürgili xalisa, eyibsiz bir chishi qozini keltürüp, ³³ gunah qurbanliqi bolghan qozining béshigha öz qolini qoyup, köydürme qurbanliq bolidighan haywanlar boghuzlinidighan jaygha élip bérüp, uni gunah qurbanliqi qilib boghuzlisun. ³⁴ Andin kéyin kahin özi gunah qurbanliqi bolghan haywanning qénidin azghina barmiqi bilen élip, köydürme qurban'gahining münggüzlirige sürtüp qoysun. Lékin uning qalghan hemme qéni bolsa uni qurban'gahning putigha töküp qoyup, ³⁵ shükür qurbanliqi bolidighan qozining yéghini ichidin chiqarghinidek buningmu hemme yéghini chiqirip, kahin özi uni qurban'gahta Xudawendining atesh qurbanliqining üstide qoyup köydürsun. Bu teriqide kahin özi uning qilghan gunahi üçün kaparet berse, shu gunah uningdin kechürülüdu.

5¹ Eger birkim guwah bolup, uninggha **qesem buyrulghinida**, körüp bilginini dep bermise, gunah qilib öz gunahini kötürüdu.

² Eger birkim tuymay **bir napak nersige tégip qélip**, xahi bir napak wehshiy haywanning ölüki yaki malning ölüki bolsun, xahi ushshaq malning ölüki we ya bir xil napak ushshaq janiwar bolsun, qaysisigha tégip qalsa, napak sanilip gunahkar bolidu.

³ Shundaq hem eger u özi tuymay **bir ademning nijasitige tégip qélip**, meyli bu özi qandaq nijaset bolsun, bu nersining özige tégip qalsa, buni bilip qalghan chaghda napak bolidu.

⁴ Eger birkim tuymay **bixestelik** bilen yaman yaki yaxshi bir néme toghrisida qesem qilib, meyli u özi bixestelik bilen néme toghrisida qesem qilghan bolsimu, buni tuyup: palan ish üçün gunahkar boldum, dep bilip qalsa,

⁵ u özi gunahkar bolghandin kéyin, palan gunah qildim, dep iqrar qilib, ⁶ özi qilghan gunahning kapariti üçün Xudawendining huzurigha ushshaq mélidin

bir chishi qoy we ya bir öchkini gunah qurbanliqi qilip keltürsun. Andin kéyin kahin özi uni gunahidin pak bolsun dep, uning üçün kaparet keltürsun.

⁷ Emma eger u mundaq haywanni keltürelmise, u özi qilghan gunahi üçün ikki paxtek we ya ikki bachkini élip kélip, birisini gunah qurbanliqi üçün, yene birini köydürme qurbanliqi üçün Xudawendining huzurigha keltürsun.

⁸ Bularni kahinning qéshigha keltürgende u özi gunah qurbanliqigha teyinlen'genni awwal qurbanliq qilip, gedinini üzme, béshigha yéqin jayidin tolghap, ⁹ andin gunah qurbanliqi bolghan janiwarning qénidin azghina élip, qurban'gahning témigha chachsun. Lékin qalghan qéni bolsa qurban'gahning putigha siqip sépilsun. Bu özi gunah qurbanliqi bolsun. ¹⁰ Emma yene bir kepter bolsa uni buyrulghan teriqide köydürme qurbanliq qilip ötküzsun. Bu teriqide kahin özi uning qilghan gunahi üçün kaparet berse, shu gunah uningdin kechürüldü. ¹¹ Emma eger u özi ikki paxtek we ya ikki bachkini keltürelmise, özi qilghan gunahining qurbanliqi üçün aq undin bir éfa miqdarining ondin birini élip, gunah qurbanliqi qilip ötküzüp, bu özi gunah qurbanliqi bolghach, uning üstige yagh tökmey, töpisisige mestikimu salmay, ¹² kahinning qéshigha keltürsun. Keltürse, kahin özi buningdin bir changgal éliwélip, yadlinish hessisi bolsun dep, buni Xudawendining atesh qurbanliqining üstige qoyup köydürsun. Bu özi gunah qurbanliqi bolsun. ¹³ Bu teriqide kahin bolsa kishi özi mezkur gunahliridin qaysisini qilghan bolsa, uning üçün kaparet keltüridu we shu gunah uningdin kechürüldü. Yégülük qurbanliqi bilen qilin'ghandek qalghan hessisi kahin'gha tegsun».

Xata qurbanliqliri

¹⁴ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki: ¹⁵ «Eger birkim bilmeslikte itaetsizlik qilip **Xudawendige atalghan nersilirige nisbeten gunah qilsa**, u öz gunahi üçün Xudawendining aldigha ushshaq maldin sen özüng muqeddes xanining shéqelining weznige qarap qimmiti shunche shéqel kümüş bolsun dep, bahasini toxtatqan eyibsiz bir qochqarni keltürüp, ¹⁶ muqeddes xanigha bermey tutup turghanning bedilini bérip, shuninggha bahasining beshtin birini qoshup buni kahin'gha bersun. Bu teriqide kahin özi xata qurbanliqi bolghan qochqarning wasitisi bilen uning üçün kaparet berse, shu gunah uningdin kechürüldü. ¹⁷ Eger birkim tuymay Xudawendining qilmighin dep buyrup tosqa emrlirini buzsa, gunahkar bolup öz xatasini kötüridu, ¹⁸ U ushshaq maldin sen bahasini toxtatqan eyibsiz qochqarni xata qurbanliqi qilip keltürsun. Bu teriqide kahin özi uning tuymay bilmeslikte qilghan gunahi üçün kaparet berse, shu gunah uningdin kechürüldü. ¹⁹ Bu özi uning Xudawendining aldida gunahkar bolghini üçün xata qurbanliqi bolsun».

²⁰ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

²¹ «Eger birkim gunah qilib Xudawendining aldida naheq ish ötküzüp, heqemsayisi özi uninggha amanet bergen nersi yaki zorluq qilib éliwalghan nerse toghrisida yalghan gap qilsa yaki öz heqemsayidin naheq teriqide bir nersini tartiwalghan bolsa,

²² yaki yitip ketken bir nersini tépip, shuningdin tansa yaki bir ish toghrisida yalghan ant ichse yaki bir kishi herqaysi ishning ichide gunah qilghan bolsa,

²³ xata qilib gunahkar bolghan kishi özi zorluq qilib tartiwalghan nerse bolsun ya uning özige amanet bérilgen nerse bolsun ya yitip kétép özi tépiwalghan nerse bolsun, ²⁴ ya özi toghrisida yalghan ant ichken herqaysi nerse bolsun, hemmisini tengshep. pütün bahasini yandurup béríp, shuninggha beshtin birini qoshup béríp, xata qurbanliqini keltürgen künde buni igisige tapshurup bersun.

²⁵ Chünki uning özige Xudawendining huzurigha öz xata qurbanliqini keltürüş lazim bolghach, ushshaq maldin sen özüng qimmitini toxtatqan eyibisiz bir qochqarni gunah qurbanliqi qilib, kahinning qéshigha élip kelsun. ²⁶ Bu teriqide kahin özi uning üçhün Xudawendining huzurida kaparet keltürse, qaysi ishni qilib gunahkar bolghan bolsimu, shu gunah uningdin kechürülüdu».

Köydürme qurbanliqi toghrisidiki qanun

⁶¹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

² «Sen bolsang Harun bilen oghullirigha **köydürme qurbanliq** toghrisida mundaq buyrup éyqtinki: Köydürme qurbanliq bolsa pütün kéche tang atquchilik qurban'gahning ochiqining üstide turup, qurban'gahning oti özi tégide köyüp tursun.

³ Kahin bolsa kanapliq libas kiyip, qongghimu kanaptin ételgen tambil kiyip turup, qurban'gahning üstidiki ot özi köydürüwetken köydürme qurbanliqning külini élip béríp, qurban'gahning bir teripide qoyup, ⁴ andin öz éginini séliwétip, bashqa égin kiyip kélip, külning özini chédirgahning tashqirigha élip chiqip, pakiz bir jayda qoysun.

⁵ Emma qurban'gahning oti bolsa héch waqit öchüp qalmay, hemishe yénip tursun. Kahin özi her etigende uninggha otun tashlap köydürüp, üstige köydürme qurbanliqni tizip, shükür qurbanliqining yéghini üstige qoyup köydürsun.

⁶ Qurban'gahning oti bolsa héch waqit öchüp qalmay, hemishe köyüp tursun.

Yégülük qurbanliqi toghrisidiki qanun

⁷ **Yégülük qurbanliqi** bolsa uning toghrisidiki qanun shudurki, Harunning oghulliri özi uni qurban'gahning aldigha, Xudawendining huzurigha keltürsun.

⁸ Keltürse, kahin özi yégülük qurbanliqi bolghan aq un'gha changgilini sélip, üstidiki hemme mestikini qoshup, un bilen yaghdin bir siqim élip, bu özi uning yadlinish hessisi bolsun dep, Xudawendining huzurida xush buy keltürmek üçün qurban'gahta köydürsun. ⁹ Éship qalghan nersiler bolsa uni Harun bilen oghulliri yésun. Pétir yégülük bolsa muqeddes jayda yéyilsun dep, ular uni jamaet chédirining hoylisida yésun. ¹⁰ U özi xémirturuch bilen pishurulmisun. Men bolsam, buni atesh qurbanliqlirimning ichidin ularning hessisi qilip berdim. Bu özi gunah qurbanliqi bilen xata qurbanliqigha oxshash hemmidin muqeddes bolidu. ¹¹ Harunning ewladidin bolghan er kishining hemmisi buningdin yep, neslinglardin neslinglarga hemishe Xudawendining atesh qurbanliqidin bu özi ularning heqqi bolsun. Kimki uninggha qol tegküzse, muqeddes bolidu».

¹² Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

¹³ «Qaysi küni **Harun yaki oghullirining biri mesihlense**, u küni ular özi Xudawendining huzurigha aq undin bir éfa miqdarining ondin birini yégülük qurbanliqi qilip, hemishe yérimini étigénda, yene bir yérimini axshamda ötküzüp tursun. ¹⁴ Bu özi tawida yagh bilen étilip, özi pishurulghandin kéyin sen uni kirgüzüp, yégülük qurbanliqining parchilirining özini Xudawendining huzurida xush buy keltürsun dep ötküzgin. ¹⁵ Uning oghullirining qaysisi uning ornida turmaq üçün mesihlense, u özimu shundaq qilsun. Bu buyruq özi hemishe bir qanun bolup qalsun. Xudawende üçün bu özi köydürülüp, bir pütün qurbanliq bolsun. ¹⁶ Chünki kahinning yégülük qurbanliqi bolsa hemishe pütün köydürülüp, hergiz yéyilmisun».

Gunah qurbanliqi toghrisidiki qanun

¹⁷ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

¹⁸ «Sen bolsang Harun bilen oghullirigha sözlep, **gunah qurbanliqi** toghrisida buyrup éytqinki: Köydürme qurbanliq bolghan haywanning özi boghuzlinidighan jayda gunah qurbanliqi bolidighan haywanmu anda Xudawendining huzurida boghuzlansun. Bu qurban özi hemmidin muqeddes bolidu. ¹⁹ Gunah qurbanliqi qilip ötküzgen kahin özi uni yésun. U qurban bolsa jamaet chédirining hoylisida muqeddes jayda yéyilsun. ²⁰ Kimki uninggha qol tegküzse, muqeddes bolidu. Shundaq hem, eger qandin azghina birkimning éginige chachrap qalsa, chéchilghan jay özi muqeddes yerde yuyulsun. ²¹ Qaysi bir séghiz qazanda pishurulghan bolsa, uning özi sundurulsun. Lékin eger mis qazinida pishurulghan bolsa, uning özi sürtülüp, su bilen yuyulsun. ²² Kahinlardin bolghan er kishilarning hemmisi buningdin yésun. Bu özi hemmidin muqeddes bolidu. ²³ Lékin muqeddes xanida kaparet bermek üçün jamaet chédirigha qéni keltürülgen gunah qurbanliqi bolsa hergiz yéyilmey, belki köydürülsun.

Xata qurbanliqi toghrisidiki qanun

7¹ **Xata qurbanliqi** bolsa hemmidin muqeddes bolup uning toghrisidiki qanun shuki,

² köydürme qurbanliq bolghan haywanning özi boghuzlinidighan jayda gunah qurbanliqi bolidighan haywanmu boghuzlinip, qéni qurban'gahning chörisige chéchilip, ³ yéghining hemmisi qurbanliq qilinip, quyuqi bilen üçhey-baghirlirini yögep turghan yaghning özi, ⁴ ikkila börek bilen ikki yanpashqa yéqin turghan yagh, jigerning üstidiki chawa we börekler bilen qoshulup ötküzölsun. ⁵ Kahin buni qurban'gahta köydürüp, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi qilip ötközsun. Bu özi xata qurbanliqi bolidu. ⁶ Kahinlardin bolghan er kishilerning hemmisi buni yésun. Bu özi hemmidin muqeddes bolghach, muqeddes jayda yéyilsun. ⁷ Gunah qurbanliqi üçhün toxtitilghan qaide bolsa xata qurbanliqighimu ishlep, ikkilisining qanuni bir bolup, buning özi uni kaparet qilip ötküzgen kahinning özige tegsun. ⁸ Eger bir kahin özi birkimning teripidin köydürme qurban ötküzse, köydürme qurbanliq qilin'ghan haywanning térisi kahinning özige tegsun. ⁹ Bir yégülük qurbanliqi tonurda pishurulghan bolsa we ya qazanda ya tawida étilgen bolsa, uni keltürgen kahinningki bolsun. ¹⁰ Emma qaysi yégülük qurbanliqi yaghlán'ghan bolsa we ya quruq keltürölgen bolsa, bu özi Harunning hemme oghullirining herbirige barawer tegsun.

Shükür qurbanliqi toghrisidiki qanun

¹¹ Emma Xudawendige keltürölidighan **shükür qurbanliqi** bolsa uning qanuni shuki, ¹² eger birkim shuni **hemd qurbanliqi** bolup keltürgili xalisa, hemd qurbanliqi bolidighan haywan bilen bille yagh sürtölgen pétir toqach bilen yaghlán'ghan pétir hemek nan we yagh ileshtürölüp yughurulghan aq unning toqachlirininimu keltürsun. ¹³ Shu nersilerdin bashqa hemd qurbanliqi bolup, shükür qurbanliqi qilinidighan haywan bilen bille xémirturuch sélin'ghan girde nanlarnimu qurbanliq qilip ötküzüp, ¹⁴ mezkur qurbanliqlarning her qismidin bir némini élip, Xudawende üçhün hediye qilip keltürsun. Bu özi shükür qurbanliqi qilin'ghan haywanning qénini qurban'gahning üstige chachqan kahinning özige tegsun. ¹⁵ Hemd qurbanliqi bolup, shükür qurbanliqi qilinip keltürölgen haywanning göshi bolsa qurbanliq qilin'ghan küni yéyilip, tang atquchilik héchnémisi qalmisun.

¹⁶ Eger birkimning keltürgen qurbanliqi özi **qesem yüzisidin keltürölgen yaki ixtiyar bilen keltürölgen qurbanliq** bolsa haywanning göshi qurbanliq qilin'ghan künde yéyilip, éship qalghini bolsa etisimu yéyilsun. ¹⁷ Lékin eger

bu qurbanliq göshidin bir néme éship qélip, üçinchi kün'giche qalsa, bu özi otta köydürülsun. ¹⁸ Emma birkim shükür qurbanliqi qilin'ghan haywanning göshidin üçinchi küni yep qalsa, qurbanliq özi meqbul bolmay, keltürgüchining yaxshiliqighimu sanalmay, belki yirginchlik bolidu. Kimki uningdin yése, öz gunahini kötüridu. ¹⁹ Shundaq hem napak nersige tégip qalghan gösh özi yéyilmey, belki otta köydürülsun. Gösh bolsa herkimki pak bolsa undin yésun. ²⁰ Lékin kimki napak bolup Xudawendining shükür qurbanliqidin yése, öz qowmidin késilip ketsun. ²¹ Kimki napak bir nersige tégip qalsa, xahi ademning napakliki bolsun, xahi haram haywan bolsun, xahi herqaysi napakliq bolsun we shundaqla Xudawendining shükür qurbanliqidin yése, öz qowmidin késilip ketsun».

Yagh we qan yémaslik toghrisidiki qanun

²² Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

²³ «Sen bolsang beni-Israilgha söz qilip éytqinki: Kala méli, qoy we öchkining yéghi bolsa uni hergiz yémenglar. ²⁴ Özi ölgen we ya yirtilghan haywanning yéghi bolsa her nersige ishlitilsun, lékin uningdin hergiz yémenglar. ²⁵ Chünki bu özi Xudawende üçün atesh qurbanliqi bolsun dep, kishiler ularning özidin bir némini élip ötküzgen haywanlar bolsa buning yéghidin yégüchining herqaysisi bolsa öz qowmidin késilip ketsun. ²⁶ Siler bolsanglar öyliringlarda, xahi ucharqanatlariningki bolsun, xahi charwa malningki bolsun qénini hergiz yémenglar. ²⁷ Kimki qan yése, öz qowmidin késilip ketsun».

Shükür qurbanliqliridin kahinlarga béridighan qismi

²⁸ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

²⁹ «Sen bolsang beni-Israilgha sözlep éytqinki: Kimki Xudawendige bir shükür qurbanliqi keltürgili xalisa, u özi bu shükür qurbanliqidin élip, Xudawende üçün teyinlen'gen hediyesini keltürüp, ³⁰ öz qolliri bilen Xudawendining atesh qurbanliqini keltürüp, yagh bilen töshni qoshup élip kélip, töshning özini pulanglatma qurbanliq qilip Xudawendining huzurida uni pulanglatsun. ³¹ Andin kahin özi yaghni qurban'gahta köydürüwetsun. Lékin tösh bolsa Harun bilen uning oghullirigha tegsun. ³² Shükür qurbanliqi qilin'ghan haywanning ong yotisi bolsa siler uni kötürme qurbanliq bolsun dep, kahin'gha béringlar. ³³ Harunning oghulliridin qaysisi shükür qurbanliqi qilin'ghan haywanning qéni bilen yéghini ötküzse, ong yotini özi alsun. ³⁴ Chünki men bolsam beni-Israilning shükür qurbanliqidin pulanglatma qurbanliq bolghan tösh bilen kötürme qurbanliq bolghan yotini élip, hemishe beni-Israil teripidin ularning heqqi

bolsun dep, Harun kahin bilan uning oghullirigha berdim. ³⁵ Harunning özi bilen oghulliri Xudawendining kahinliri bolmaq üçün huzurigha keltürülgen künide Xudawendining atesh qurbanliqidin ulargha bergen kahinliq mensipining heqqi shudur. ³⁶ Xudawende ularni mesihligen künide bu hesse özi beni-Israil teripidin ulargha tégip, nesilge hemishe ularning heqqi bolsun dep buyrughanidi. ³⁷ Köydürme qurbanliq bilen yégülük qurbanliqi, gunah qurbanliqi bilen xata qurbanliqi, xizmetke ajritilish qurbanliqi bilen shükür qurbanliqi toghrisidiki qanun özi shudur». ³⁸ Buning özini Xudawende beni-Israilgha: «Siler Sinayning bayawanida Xudawendining huzurida qurbanliq ötküzünglar» dep buyrughan künide Sinay téghida Musagha dep buyrughanidi.

Harun we oghullirining kahinliqqa tiklinishi

8¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

² «Sen bolsang Harunni uning özi bilen bille oghullirini élip, ularning éginliri bilen mesihlesh yéghini, gunah qurbanliqi bolidighan buqa bilen ikki qochqarni pétir nanlar bar séwet bilen bille élip kélip, ³ Israilning hemme jamaitini jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha yighip jem qilghin» dédi.

⁴ Musa bolsa Xudawende uning özige buyrughinidek qilghach, jamaet özi jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha yighilip keldi. ⁵ U waqit Musa özi jamaetke: «Xudawende manga qilghili buyrughan ish shu» dédi.

⁶ Shuni dep, Musa özi Harun bilan uning oghullirini aldigha keltürüp, ularni su bilen yuyup, ⁷ uning özige köynek kiydürüp, belwagh baghlap, tonni kiydürüp, üstige Éfodni yépip, Éfod tonining kemirini baghlap, Éfodni uninggha taqap qoyup, ⁸ uninggha kökrekligni baghlap, kökrekligning ichige urim bilen tumimni sélip, ⁹ uning béshigha selle yögep, Xudawende uninggha buyrughinidek sellining aldi teripige altun taxtiliq muqeddes otughatni orunlashturup qoydi.

¹⁰ Andin kéyin Musa özi mesihlesh yéghini élip, ibadet chédiri bilen ichidiki hemme nersini mesihlep, hemmisini muqeddes qilip, ¹¹ mesihlesh yéghidin élip, qurban'gahqa yette mertiwé chéchip, qurban'gah bilen uning barche qachilirini, das bilen teglikini yaghlap muqeddes qilip, ¹² Harunning béshigha mesihlesh yéghidin quyup mesihlep, uni muqeddes qildi. ¹³ Shuni qilip bolup, Musa özi Harunning oghullirini aldigha keltürüp, ulargha köynek kiydürüp, bellirige kemer baghlap, Xudawende uninggha buyrughinidek ulargha doppa kiydürüp qoydi.

¹⁴ Andin kéyin u özi gunah qurbanliqi bolidighan buqini keltürse, Harun bilan uning oghulliri gunah qurbanliqi bolidighan buqining béshigha öz qollirini qoydi. ¹⁵ Boghuzlap bolup, Musa özi qandin élip, öz barmiqi bilen qurban'gahning

münggüzlirige chörisige sürtüp, qurban'gahni paklap, qalghan qanning özini qurban'gahning putigha töküp, muqeddes bolsun dep, uninggha kaparet keltürdi. ¹⁶ Andin üçhey-baghirlirini yögep turghan yaghnig hemmisi we jigerning üstidiki chawa, ikkila börek we ularning yéghi bilen qoshuwélip, uni Musa özi qurban'gahning üstide köydürdi. ¹⁷ Lékin buqining térisi, göshi we téziki bolsa Xudawende uninggha buyrughinidek Musa özi shularni chédirgahning tashqirida otta köydürüwetti.

¹⁸ Andin kéyin u özi köydürme qurbanliq bolidighan qochqarni keltürse, Harun bilen uning oghulliri öz qollirini qochqarning béshigha qoydi. ¹⁹ Boghuzlap bolup, Musa qanni élip, qurban'gahning chörisige chéchip qoyup, ²⁰ qochqarni parchilap kesti. Andin kéyin Musa özi bash, yagh we parchilirini köydürüp, ²¹ üçhey-baghirliri bilen pachaqliri bolsa suda yudi. Yuyup bolup, Musa pütün qochqarni qurban'gahta köydürdi. Bu bolsa xush buy keltüridighan köydürme qurbanliq bolup, Xudawendining Musagha buyrughinidek Xudawendining atesh qurbanliqi idi.

²² Andin kéyin u özi xizmetke ajritilish qurbanliqining qochqiri bolidighan ikkinchi qochqarni keltürse, Harun bilen uning oghulliri öz qollirini qochqarning béshigha qoydi. ²³ Boghuzlap bolup, Musa uning qénidin élip, Harunning ong quliqining yumshiqi bilen ong qolining chong barmiqigha sürtüp, ong putining chong barmiqighimu suwap qoydi. ²⁴ Andin kéyin Musa Harunning oghullirini keltürüp, qandin élip, ularning ong qulaqlirining yumshiqi bilen ong qollirining chong barmaqlirigha sürtüp, ularning ong putlirining chong barmaqlirighimu suwap qoydi. Lékin qalghan qanning özini Musa qurban'gahning chörisige töküp qoydi. ²⁵ Shuni qilip bolup, u özi yagh bilen quyruqni élip, üçhey-baghirlirini yögep turghan hemme yagh we jigerning üstidiki chawa bilen ikkila börek we ularning yéghi bilen qoshup chiqirip, ong yotisinimu késip, hemmisini élip, ²⁶ Xudawendining aldida turghan pétir nanning séwitidin bir pétir girde, bir yaghlán'ghan toqach we bir dane hemek nanni élip, yagh bilen ong yotining üstide qoyup, ²⁷ buning hemmisi Harun bilen uning oghullirining qollirigha tutquzup, bu nersilerni pulanglatma qurbanliq bolsun dep, Xudawendining huzurida pulanglitip qoydi. ²⁸ Andin kéyin Musa bu nersilerni ularning qolliridin élip, qurban'gahta köydürme qurbanliqning üstide qoyup köydürdi. Bu özi xush buy keltüridighan xizmetke ajritilish qurbanliqi bolup, Xudawendining atesh qurbanliqi idi. ²⁹ Andin kéyin Musa töshni élip, pulanglatma qurbanliq bolsun dep, Xudawendining huzurida pulanglitip qoydi. Musa bolsa Xudawende uninggha buyrughinidek xizmetke ajritilish qurbanliqining qochqiridin yalghuz bu töshni özige aldi.

³⁰ Andin kéyin Musa mesihlesh yéghi bilen qurban'gahning üstidiki qandin azmaz élip, Harun bilen uning éginige we hem oghulliri bilen ularning éginlirige

chéchip, Harun bilen éginini, oghulliri bilen ularning éginlirini muqeddes qildi. ³¹ Shuni qilib bolup, Musa özi Harun bilen uning oghullirigha éyttiki: «Emdi bu göshni jamaet chédirining derwazisida pishurup, anda olturup xizmetke ajritilish qurbanliqi bar séwettiki nan bilen qoshup, buni Harun bilen oghulliri yésun dep, silerge buyrughinimdek uni yenglar. ³² Lékin gösh bilen nandin bir néme éship qalsa, buni otta köydürüwétinglar. ³³ Emma siler bolsanglar yette kün jamaet chédirigha kiridighan derwazidin ketmey, belki xizmetke ajritilidighan künliringlar tamam bolghuchilik anda qélinglar. Chünki xizmetke ajritilidighan waqtinglar bolsa yette kün bolidu. ³⁴ Silerge kaparet keltürülsun dep, bu kün qilin'ghandek mundin kéyin hem qilinsun dep, Xudawende buyrudu. ³⁵ Siler biz ölmeyli dep, Xudawendining emrini tutup, jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida kéche-kündüz yette kün toxtap turghaysiler, chünki manga shundaq buyruldi» dédi. ³⁶ U waqit Harun bilen oghullirining özi Xudawendining Musaning wasitisi bilen buyrughinining hemmisini qilghili turdi.

Birinci qurbanliqlar - Xudaning shan-sheripi körünüdu

9¹ Sekkizinci künde Musa özi Harun bilen uning oghulliri we Israilning aqsaqallirini qichqirip, ² Harun'gha éyttiki: «Sen gunah qurbanliqi üçün bir eyibsiz mozayni, köydürme qurbanliq üçün bir eyibsiz qochqarni, özüng üçün élip, Xudawendining huzurigha keltürüp, ³ beni-Israilgha sözlep éytqinki: «Siler bolsanglar gunah qurbanliqi üçün bir tékini élip kélip, köydürme qurbanliq üçün bir yashqa kirgen eyibsiz bir mozay bilen bir yashqa kirgen eyibsiz bir qozini keltürüp, ⁴ shükür qurbanliqi qilib Xudawendining huzurida ötküzmeq üçün bir buqa bilen bir qochqarni élip, yagh ileshtürülgen yégülük qurbanliqi bilen bille keltürünglar, chünki bu kün Xudawende özi özini silerge ashkara qilidu» dégin» dédi.

⁵ Ular Musaning buyrughan nersilirini jamaet chédirining aldigha élip kelse, jamaetning hemmisi hazir bolup, Xudawendining huzurida toxtap turdi.

⁶ U waqit Musa sözlep: «Mana bu bolsa Xudawendining buyrughan ishidur. Buni qilsanglar, Xudawendining shan-sheripi silerge ashkara bolidu» dédi.

⁷ Andin kéyin Musa Harun'gha éyttiki: «Sen özüng qurban'gahqa yéqin bérip, **gunah qurbanliqing bilen köydürme qurbanliqingni** ötküzüp, özüng bilen qowm üçün kaparet keltürgin. Andin xelqning qurbanliqini ötküzüp Xudawendining buyrughinidek ularning heqqide kaparet keltürgin». ⁸ Shuni dése, Harun özi qurban'gahqa yéqin bérip, gunah qurbanliqi üçün keltürgen moziyini boghuzlidi. ⁹ Harunning oghulliri qanni uning qéshigha élip barsa, u özi barmiqini qan'gha chilap, uni qurban'gahning münggüzlirige sürtüp qoyup,

qalghan qanni qurban'gahning putigha töküp qoydi. ¹⁰ Emma gunah qurbanliqi bolghan haywanning yéghi, ikkila börek we jigerning üstidiki chawini élip, Xudawende özi Musagha buyrughinidek bu nersilerni qurban'gahqa keltürüp köydürdi. ¹¹ Emma gösh bilen térisi bolsa buni chédirgahning tashqirigha chiqirip otta köydürdi.

¹² Andin kéyin u özi köydürme qurbanliq bolidighan haywanni boghuzllighinida Harunning oghulliri uninggha qanni tenglise, u buni qurban'gahning chörisige chéchip qoydi. ¹³ Kéyin ular uninggha parchilan'ghan köydürme qurbanliq haywan bilen béshini sunup berse, u buni qurban'gahta köydürüp, ¹⁴ üçey-baghirliri bilen pachaqlirini yuyup, bularni qurban'gahta köydürme qurbanliqning üstige qoyup köydürdi.

¹⁵ Andin kéyin u özi **qowmning qurbanliqini** keltürüp, qowmning gunah qurbanliqi bolidighan tékini élip boghuzlap, ilgiriki haywanni ötküzgendek gunah qurbanliqi qilip ötküzüp,

¹⁶ köydürme qurbanliq bolidighan haywanni keltürüp, bunimu buyrulghan'gha muwapiq ötküzdi. ¹⁷ Andin kéyin yégülük qurbanliqini keltürüp, uningdin bir changgal élip, etigenlik köydürme qurbanliqtin bashqa buni hem qurban'gahta köydürdi.

¹⁸ Shuni qilip bolup, qowmning teripidin shükür qurbanliqi bolidighan buqa bilen qochqarni boghuzlidi. Boghuzlighinida kahinning oghulliri qénini uninggha sunup berse, u buni qurban'gahning chörisige chéchip qoydi. ¹⁹ Emma buqining yéghi, qochqarning quyruqi, üçey-baghirlirini yögep turghan nerse bilen ikkila börek we jigerning üstidiki chawa bolsa ²⁰ bu yagh parchilirining özini ular ikki töshning üstide qoyup uninggha berse, u özi bu nersilerni qurban'gahning üstide köydürdi. ²¹ Lékin ikki tösh bilen ong yota bolsa Harun buni pulanglatma qurbanliq bolsun dep, Musaning buyrughinidek Xudawendining huzurida pulanglattı.

²² Andin kéyin Harun özi qolini xelqning üstige kötürüp ularni beriketlep, gunah qurbanliqi, köydürme qurbanliq we shükür qurbanliqini ötküzüp bolup, qurban'gahtin chüshti. ²³ Emma Musa bilen Harun bolsa jamaet chédirigha kirip, yene chiqip xelqni beriketliginide Xudawendining shan-sheripi qowmning hemmisige körünüp, ²⁴ Xudawende teripidin ot chiqip qurban'gahtiki köydürme qurbanliq bilen yagh parchilirini yalap ketti. Qowmning hemmisi shuni körüp, shadliq qilip yüz töwen yiqildi.

Nadab bilen Abihuning ölumi

10¹ Emma Harunning oghulliri Nadab bilen Abihu bolsa her ikkilisi öz isriqdéni élip, uningda ot qoyup üstige xushbuy dora-dermek chéchip, Xudawende ulargha buyrumighan yat otni uning huzurigha keltürginide, ² Xudawende teripidin ot chiqip, ularni yep ketti. Shundaqki, ular Xudawendining huzurida yiqilip öldi. ³ U waqit Musa özi Harun'gha sözlep: «Xudawende söz qilip: < Men bolsam manga yéqin turghanlarga özümni muqeddes körsitip, barche qowmning aldida özümni ulughlaymen» dep éytmidimu?» dédi. Shuni dése, Harun shük turup qaldı. ⁴ Emma Musa özi Harunning taghisi Uzziyelning oghulliri bolghan Mishael bilen Élizafanni qichqirip, ulargha: «Siler kélip, öz tughqanliringlarni muqeddes xanining aldidin kötürüp, chédirgahning tashqirigha élip chiqinglar» dése, ⁵ ular kélip bularni kiyiklik köyniki bilen kötürüp, Musaning buyrughinidek chédirgahning tashqirigha élip chiqti. ⁶ Andin kéyin Musa özi Harun bilen uning oghulliri bolghan Éliazar bilen Itamargha éyttiki: «Siler bolsanglar bashliringlarni achmay, éginliringlarnimu yirtmanglar. Bolmisa özünglar ölüp kétip, barche jamaetning üstige ghezep keltürisiler. Lékin buraderliringlar bolghan Israilning hemme xanidani bolsa Xudawendining özi tutashturghan ot üçün matem tutup yighlisun. ⁷ Emma siler bolsanglar Xudawendining mesihlesh yéggi üstünglarga suwalghach, ölüp ketmeyli dep, jamaet chédirining tashqirigha chiqmanglar» dédi. Shuni dése, ular Musaning buyrughinidek ish qildi.

Sharab-haraqning kahinlarga cheklinishi

⁸ Xudawende Harun'gha söz qilip éyttiki: ⁹ «Sen özüng we ya oghulliringlar bolsa sharab we ya haraq ichip, jamaet chédirigha hergiz kirmenglar. Bolmisa ölüp kétisiler. Bu bolsa siler üçün nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun. ¹⁰ Siler bolsanglar muqeddes bilen muqeddes bolmighanning arisida perq étip, halal bilen haramni ajritip tonup, ¹¹ Xudawendining özi Musaning wasitisi bilen buyrughan hemme qanunlarni beni-Israilgha ögetkeysiler.

Éliaza bilen Itamar

¹² Musa özi Harun bilen uning tirik qalghan oghulliri Éliazar bilen Itamargha éyttiki: «Siler bolsanglar Xudawendining atesh qurbanliqidin éship qalghan yégülük qurbanliqini élip, bu özi hemmidin muqeddes bolghach uni qurban'gahning yénida xémirturuchsiz yenglar. ¹³ Bu özi sen bilen oghulliringning hessisi bolsun dep, Xudawendining atesh qurbanliqidin

élin'ghach uni muqeddes jayda yenglar, chünki manga shundaq buyrulghandur. ¹⁴ Emma pulanglatma qurbanliq qilin'ghan tösh bilen kötürme qurbanliq qilin'ghan yota bolsa sen özüng oghul-qizliringni özüngge qoshup, buni bir pak yerde yenglar. Chünki bu bolsa özüng bilen oghulliringgha tegsun dep, beni-Israilning shükür qurbanliqliridin bérilgen bir hesseng bolup, ¹⁵ buningdin bashqa atesh qurbanliqi qilinidighan yagh parchiliri bilen qoshulup keltürülüp, kötürme qurbanliq qilinidighan yota we pulanglatma qurbanliq qilinidighan tösh bolsa pulanglatma qurbanliq bolsun dep, Xudawendining huzurida pulanglitilip, buning ikkilisi Xudawendining buyrughinidek ebedkiche sen bilen oghulliringning heqqi bolsun» dédi.

¹⁶ Andin kéyin Musa özi gunah qurbanliqi bolghan tékini sorisa, u köydürülüp bolghanidi. Bu sewebtin u özi Harunning tirik qalghan ikki oghli Éliazar bilen Itamargha achchiqlinip éyttiki: ¹⁷ «Némishqa siler özi gunah qurbanliqi qilinip muqeddes yerde yéyilidighan haywanning göshini yémidinglar? Bu özi hemmidin muqeddes emesmu? Silerni jamaetning gunahini kötürüp, ular üçün Xudawendining huzurida kaparet keltürsun dep, Xuda shuni silerge bermidimu?

¹⁸ Mana, uning qéni bolsa muqeddes xanining ichige keltürülmidi. Eslide men buyrughandek siler uni muqeddes jayda yéyishinglar kérek idi» dédi. ¹⁹ Lékin Harun Musagha éyttiki: «Mana ular bolsa bugün öz gunah qurbanliqi bilen köydürme qurbanliqni Xudawendining huzurida ötküzdi. Emma manga néme xapiliq yetkini körmidingmu? Eger men bugün gunah qurbanliqining göshini yégen bolsam, Xudawendining neziride obdan bolattimu?» dédi. ²⁰ Musa buni anglap razi boldi.

Halal we haram janiwarlar

11 ¹ Xudawende Musa bilen Harun'gha söz qilip ulargha éyttiki: ² «Beni-Israilgha sözlep éytinglarki: < Yer yüzidiki hemme charwa haywanlarning ichidin silerge yégili jayiz bolghan haywanlar shu, yeni ³ tuyaqliri pütün achimaq bolup, kösheydighan hemme charwa haywanlardin yésenglar bolidu. ⁴ Lékin kösheydighan haywanlar yaki achimaq tuyaqliq haywanlar bolsa ularning ichidin silerge yégili jayiz bolmighan haywanlarning biri töge bolidu. Chünki u özi köshigini bilen tuyiqi yoqtur. Uning üçün u silerge haram bolsun. ⁵ Tagh toshqini dégen janiwarmu köshigini bilen achimaq tuyiqi bolmighach silerge haram bolsun. ⁶ Yawa toshqan bolsa bumu köshigini bilen achimaq tuyiqi bolmighach silerge haram bolsun. ⁷ Tongguz bolsa achimaq tuyiqi bolghini bilen, köshimigini üçün silerge haram bolsun. ⁸ Mezkur haywanlarning göshidin yémey, ularning ölük bedenlirigimu tegmenglar. Ular bolsa silerge haramdur.

⁹ suda yüridighan janiwarlar bolsa ularning ichidin qanatliq bolup tere ornida qasiriqi bolup, suda yürüp derya bilen éqinlarda bolghan janiwarlardin yésenglar bolidu. ¹⁰ Emma suda yürüp su ichide tirikchilik qilidighan hemme janiwarlarning ichidin qaniti bilen qasiriqi bolmay, su ichide déngiz bilen éqinlarda yüridighan janiwarlar bolsa silerge yirginchlik bolsun. ¹¹ Mezkur janiwarlarning özi silerge yirginchlik bolsun. Siler ularning göshidin yémey, ölük bedenlirini yirginchlik körünglar. ¹² Sudiki janiwarlarning ichidin qaniti bilen qasiriqi bolmighan janiwarlarning hemmisi silerge yirginchlik bolsun.

¹³ Ucharqanatların arisida napak bolup, silerge yirginchlik bolghan janiwarlar shu, yeni qariqush, béliqchiquş we déngiz bürküti, ¹⁴ sar, shungqar we uning xilliri, ¹⁵ hemme qaghilar qaysi xildin bolsa, ¹⁶ tögiquş, kakkuk, chayka bilen qarchigha we uning xilliri, ¹⁷ müshükyapilaq, qashqaldaq we huwqush, ¹⁸ aqqu, saqiyqush we qumay, ¹⁹ leylek bilen qotan we uning xilliri, höpüp bilen sheperek dégenler haram sanalsun.

²⁰ Buningdin bashqa töt putta méngip uchidighan ushshaq janiwarlarning hemmisi silerge haramdur.

²¹ Herqandaq bolsa turup, putta méngip uchidighan bu ushshaq janiwarlarning yerde sekrep yürelisun dep, putlirining yuqirida ikki pachiqi bar xilliridin yésenglar bolidu. ²² Bularning ichidin silerge yégili jayiz bolghanlar shu, yeni chéketke bilen uning xilliri, chong chéketke bilen uning xilliri, tomuzgha bilen uning xilliri, chaqchiqiz dégen chéketke bilen uning xilliri bolidu. ²³ Lékin töt putluq bolup ömilep uchidighan hemme bashqa janiwarlar bolsa silerge yirginchlik bolsun.

²⁴ Bu janiwarlardin napak bolisiler. Birkim ularning ölük bedenlirige tegse, axshamghiche napak turidu. ²⁵ Kimki bularning ölükini kötürse, öz éginlirini yuyup axshamghiche napak tursun. ²⁶ Tuyaqliri achimaq bolmay, özi köshimeydighan haywanlarning hemmisi bolsa silerge haram bolup, herkim ulargha tegse, napak sanalsun. ²⁷ Töt puti bilen yüridighan haywanlarning ichidin penjisi bilen mangidighanlarning hemmisi silerge napak bolup, herkim ularning ölük bedenlirige tegse, axshamghiche napak tursun. ²⁸ Kimki ularning ölükini kötürse, öz éginlirini yuyup axshamghiche napak tursun. Bu haywanlar bolsa silerge haramdur.

²⁹ Yerde yüridighan ushshaq janiwarlarning ichidin silerge haram bolghan janiwarlar bu yeni lacha bilen chashqan, tashpaqa bilen uning xilliri, ³⁰ salma bilen kile dégen janiwar, patmichuq bilen skink keslenchüki dégen janiwar we

xaméléonning özi bolidu. ³¹ Yerde yüridighan hemme ushshaq janiwarlarning ichidin bular silerge napak bolup, herkim ularning ölükige tegse, axshamghiche napak tursun. ³² Hernémige bu janiwarlarning bir ölüki chüshüp qalsa, bu néme özi napak bolup qélip, xahi yaghach qacha bolsun, xahi égin bolsun, xahi tére bolsun, xahi taghar bolsun, xahi herqandaq ishlitilidighan eswab bolsun, sugha tashlinip axshamghiche napak turup, kéyin pak sanalsun. ³³ Qaysi kozigha ularning biri chüshüp qalsa, koza özi sundurulup, uning ichide hernéme bolsa napak sanalsun. ³⁴ Eger uning ichide suluq bir xil taam bolsa, bu özi napak sanalsun. Shundaq hem eger mundaq bir koza ichide bir ichidighan nerse bolsa, bu özi napak sanalsun. ³⁵ Hernémige undaq ölük beden chüshüp qalsa, napak sanalsun. Eger bir tonur we ya bir ochaq bolsa, napak boldi dep, xarab qilinip silerge haram bolsun. ³⁶ Lékin su yighilip turghan bulaq we ya köl bolsa pakliqida qalidu. Emma eger birkim ölük bedinining özige tegse, napak bolidu.

³⁷ Eger undaq ölük bir beden özi tériydighan bir xil dan'gha chüshüp qalsa, bu özi pakliqida qalidu. ³⁸ Lékin eger danning üstige su quyulghandin kéyin undaq bir ölük chüshüp qalsa, bu dan özi silerge napak sanalsun.

³⁹ Eger silerge yégili jayiz bolghan haywanlardin bir charwa ölüp qalsa, uning bedinige tegken kishi özi axshamghiche napak sanalsun. ⁴⁰ Kimki undaq ölük bir bedinining göshidin yése, öz éginlirini yuyup, axshamghiche napak sanalsun. Shundaq hem uning ölükini kötürgen kishi öz éginlirini yuyup, axshamghiche napak sanalsun.

⁴¹ Yerde yüridighan hemme ushshaq janiwarlar bolsa yirginchlik sanilip, hergiz yéyilmisun. ⁴² Xahi qorsiqi bilen ömileydighan janiwar bolsun, xahi yerde yürüp töt puti we ya buningdin ziyade putliri bilen mangidighan janiwarlarning hemmisi bolsa yirginchlik bolghini üçhün ularni hergiz yémenglar. ⁴³ Siler bolsanglar mundaq janiwarning sewebidin özünglarni yirginchlik qilip napak qilmanglar. Bolmisa uning sewebidin napak bolup qalisiler. ⁴⁴ Chünki men bolsam Tengringlar Xudawendidurmen. Men özüm muqeddes bolghach, silermu özünglarni muqeddes tutup, pak bolup, héch teriqide özünglarni yerde yüridighan ushshaq janiwarlarning sewebidin napak qilmanglar. ⁴⁵ Tengringlar bolay dep, silerni Misir yurtidin chiqirip kelgen Tengringlar Xudawende mendurmen. Men özüm muqeddes bolghach, silermu muqeddes bolunglar.

⁴⁶ Charwa bilen ucharqanat, suda yüridighan hemme janiwar bilen yerde yüridighan hemme ushshaq janiwarlar toghrisidiki qanun özi shudur.

⁴⁷ Buning bilen haram halalni uqup, yéyilidighan haywan bilen yéyilmeydighan haywanlarni perq etkeysiler».

Tughuttin k yinki paklinishi

12¹ Xudawende Musagha söz qilip  yttiki:
² «Beni-Israilgha sözlep  ytqinki: Eger bir hamilidar xotun oghul tughsa, heyz k nliridikidek yette k n'giche napak sanalsun. ³ Sekkizinchi küni oghulning  zi xetne qilinsun. ⁴ Andin k yin xotun  zi ottuz  ch k n'giche öz paklinish q nida turup, paklinish k nliri tamam bolmighuchilik h chbir muqeddes nersige tegmey, muqeddes xanighimu kirmey,  yde tursun. ⁵ L kin eger qiz balini tughsa, heyz k nliridikidek ikki heptigichilik napak turup, andin atmish alte k n'gichilik paklinish q nida olturup  yde tursun. ⁶ Emma uning oghul yaki qiz tughqini  ch n  tk zmekchi bolghan paklinish k nliri tamam bolghandin k yin, u xotun  zi bir yashqa kirgen qozini  lip köydürme qurbanliq qilip, gunah qurbanliqi  ch n bir bachka bilen paxtekni  lip, jamaet ch dirining derwazisigha kahinning q shigha keltürsun. ⁷ Kelt rginide kahin uni Xudawendining huzurida ötküzüp uning teripidin kaparet berse,  z paklinish xunidin pak bolidu. Qaysi bir xotun oghul we ya qiz tughsa, uning toghrisidiki qanun shudur. ⁸ Eger u  zi qoza keltürelmise, ikki paxtek yaki ikki bachka  lip, birini köydürme qurbanliq  ch n, yene birini gunah qurbanliqi  ch n keltürsun. Bu teriqide kahin uning teripidin kaparet berse, u  zi pak bolidu.

P se k selliki  kenlikini teksh r p eniqlash

13¹ Xudawende Musa bilen Harun'gha söz qilip  yttiki:
² «Birkimning bedinining t riside bir ishshiq ya temretke we ya aq bir dagh bolup q lip, uningdin bedinining t riside p se k sellikining peyda bolushi mumkin bolsa, u kishi Harun kahinning we ya uning kahin bolghan oghullirining birining q shigha keltürülsun. ³ Eger kahin  zi uning bedinining k sel jayigha qarighinida k sel bolghan jayning t ki aqirip q lip, u k sel jay  zi bedinining qalghan t risidin chongqurraq bolghan bolsa, bu  zi p se k selliktur. Kahin  zi uni k rgendin k yin uning napak ikenlikini jakarlisun. ⁴ L kin eger uning bedinining t risidiki k r n'gen aq dagh qalghan jayning t risidin chongqur k r nmey, t kimu aqirip qalghan bolmisa, kahin  zi bu k sel kishini yette k n'giche solap qoysun. ⁵ Yettinchi küni kahin  zi uni körginide k sel jayi oxshash turup, t riside kengrip ketmigen bolsa, kahin uni yene yette k n'giche solap qoysun. ⁶ Yettinchi k n kahin uni yene körginide k sel jayning rengi suslashqan bolup, t riside kengrip ketmigen bolsa, bu  zi yalghuz temretke iken dep, kahin uning pak ikenlikini jakarlisun. Andin k sel kishi öz  ginlirini yuyup pak sanalsun. ⁷ L kin eger buni kahin körüp, uning pak ikenlikini jakarlighandin

kéyin temretke özi tériside kengrip qalsa, ikkinchi mertive kahin'gha körsitilsun. ⁸ Kahin uni körüp temretkining uning tériside kengrip ketkinini bilse, bu pése iken dep, uning napak ikenlikini jakarlisun.

⁹ Eger birkim pése bolup qalsa, kahinning qéshigha keltürülsun. ¹⁰ Kahin uninggha sepsélip béqip, tériside aq bir ishshiqni tépip, tükining aqirghinini körüp, ishshiq jayning göshining ölük et bolup qalghinini bilse, ¹¹ bu özi uning bedinining térisige chüshken kona péselik bolghach, kahin uning napak ikenlikini jakarlap qoyup, napak bolghini üçhün uni solap qoymisun. ¹² Eger péselik özi térisige yéyilip kétip, bashtin ayaghqiche péselik bésip kétip, kahin körgen jaylarning hemme térisini tutup ketken bolsa, ¹³ kahin buninggha sepsélip béqip, uning pütün bedinining pése bésip qalghinini körse, késel kishining pak ikenlikini jakarlisun, chünki uning hemme bedini aqirip qalghach pak sanalsun. ¹⁴ Lékin qachanki uningda ölük et gösh körünüp qalsa, u kishi napak sanalsun. ¹⁵ Kahin özi mundaq ölük etni körse, u kishining napak ikenlikini jakarlisun, chünki ölük et napak bolup, özi péseliktur. ¹⁶ Eger ölük et kéyin aqirip qalsa, u kishi kahinning qéshigha kelsun. ¹⁷ Kahin uninggha sepsélip béqip, késel jayning aqirip qalghinini körse, kahin özi uning pak ikenlikini jakarlisun. Bu özi pak sanilidu.

¹⁸ Eger birkimning bedinining térisige chaqa chiqip, saqiyip kétip, ¹⁹ chaqining ornida aq ishshiq yaki qizghuch aq dagh toxtap qalghan bolsa, kahin'gha körsitilsun. ²⁰ Kahin uninggha sepsélip béqip, daghning jayining qalghan téridin chongqur bolup qélip, tükining aqirip qalghinini körse, kahin özi uning napak ikenlikini jakarlisun, chünki bu özi chaqidin chiqip yéyilghan péseliktur. ²¹ Lékin kahin sepsélip baqqinida uning jayidiki tüki aqirip qalmighan, özimu bashqa jayning térisidin chongqur bolup qalmay, rengi hem susraq bolghan bolsa, kahin uni yette kün'giche solap qoysun. ²² Lékin eger dagh térisige yéyilip ketse, kahin uning napak ikenlikini jakarlisun, chünki bu özi péseliktur. ²³ Emma eger dagh özi jayida toxtap qélip yéyilmighan bolsa, bu özi chaqining tatuqi iken dep, kahin özi uning pak ikenlikini jakarlisun.

²⁴ Eger birkimning bedinining térisining bir jayi köyüp qélip, köygen jayining orni qizghuch aq yaki tamamen aq dagh bolup qalsa, ²⁵ kahin uninggha sepsélip béqip, daghdiki tükning aqirip qélip qalghan jayning térisidin daghning chongqur bolup qalghinini körse, bu özi köyüktin chiqip yéyilghan péselik iken dep, kahin uning napak ikenlikini jakarlisun, chünki bu özi péseliktur. ²⁶ Lékin eger kahin sepsélip baqqinida daghning ornidiki tüki aqirip qalmay, özimu bashqa jayning térisidin chongqur bolup qalmay, rengi susraq bolsa, kahin uni yette kün'giche solap qoysun. ²⁷ Yettinchi küni kahin uni yene körginide dagh özi tériside kengrip ketken bolsa, kahin uning napak ikenlikini jakarlisun, chünki bu özi péseliktur. ²⁸ Emma eger dagh özi jayida toxtap qélip yéyilmay, rengi susraq

bolup qalsa, bu özi köyüktin peyda bolghan bir ishshiq iken dep, kahin uning pak ikenlikini jakarlisun, chünki yalghuz köyüktin qalghan bir tatuqi.

²⁹ Eger bir er kishining we ya bir xotunning béshi yaki engikige bir dagh chüshüp qalsa, ³⁰ kahin késel jayigha sepsélip baqqinida, uning qalghan jayining térisidin chongqur bolghinini tépip, üstide shalang sériq tüki bar ikenlikini körse, kahin uning napak ikenlikini jakarlisun, chünki bu özi bash yaki engekning qotur péseliki dégen bir xil péseliktur. ³¹ Lékin eger kahin qotur jaygha sepsélip baqqinida, uning qalghan jayning térisidin chongqur bolup qalmay, qara tükmu bolmighinini körse, kahin bu késel kishini yette kün'giche solap qoysun. ³² Lékin eger yettinchi küni kahin özi qotur jaygha sepsélip béqip, qoturning kengrip ketmey, üstidimu sériq tük bolmay, qoturning özi qalghan jayning térisidin chongqur bolmighinini körse, ³³ qotur jayni qoyup bashqa jaylarning tükini chüshürüwétip, kahin özi qotur kishini yene yette kün'giche solap qoysun.

³⁴ Lékin eger yettinchi küni kahin qotur kishige sepsélip béqip, qoturning téride kengrip ketmiginini körüp, uning ornining téring qalghan jayidin chongqur bolup qalmighinini bilse, kahin uning pak ikenlikini jakarlisun. Andin kéyin u öz éginlirini yuyup pak sanalsun. ³⁵ Lékin eger uning pak ikenlikini jakarlighandin kéyin qoturluq özi téride kengrip ketse, ³⁶ kahin uninggha sepsélip béqip, qoturluqning téride kengrip ketkinini körginide, sériq tüki barmu dep, kahin'gha sürmek lazim kelmeydu, chünki bu kishi özi napaktur. ³⁷ Lékin eger qoturluq özi öz jayida turup qélip, üstidin qara tük ünüp chiqqan bolsa, qoturluq saqiyip, kishi özi pak bolghach kahin uning pak ikenlikini jakarlisun.

³⁸ Eger er kishining we ya bir xotunning bedinining tériside dagh chiqip qélip, bu dagh özi aq bolsa, ³⁹ kahin sepsélip baqsun. Eger bedenning térisidiki dagh özi qaramtul aq bolsa, bu özi téridin chiqqan yalghuz bir xil dagh bolghach, bu kishi özi pak sanalsun.

⁴⁰ Eger birkimning béshining tüki chüshüp ketken bolsa, u özi paynek bash bolghini bilen pak sanalsun. ⁴¹ Eger birkimning béshining tüki péshane teripidin chüshüp ketken bolsa, u özi ayding bash bolghini bilen pak sanalsun. ⁴² Lékin eger paynek bilen ayding bashliq bolghan jayda qizghuch aq dagh körünse, bu özi payneklik bilen ayding bashliqtin chiqip qalghan péseliktur. ⁴³ Kahin uninggha sepsélip béqip, uning paynek we ya ayding béshidiki daghning özini pése toghrisidiki daghdek qizghuch aq bolghinini körse, ⁴⁴ péselik uning béshigha chüshüp, özi pése bolup qélip, napak bolghach kahin uning napak ikenlikini jakarlisun.

⁴⁵ Kimki péselikke giriptar bolghan bolsa, yirtiq éginler kiyip, béshini ochuq qoyup, burutini yépip: «Napak, napak» dep towlap yürsun. ⁴⁶ Qachan'ghiche péselikte tursa, napak bolghini üçün napak sanilip, yalghuz olturup, uning olturidighan jayi chédirgahning sirtida bolsun.

⁴⁷ Eger bir égin xahi yungdin bolsun, xahi kanap yiptin bolsun, uningda péselik bolsa ⁴⁸ ya yung bilen kanap éginning arqaq-urushida bolsa, we ya tére bilen téridin étilgen nersilerning bir qaysisigha péselik chüshüp qalsa, ⁴⁹ éginning arqaq-urushigha yaki tére bilen uningdin étilgen nersilerge chüshüp qalghan péselikning özi yéshilraq yaki qizghuch bolsa, bu özi pésenening déghi bolghach kahin'gha körsitilsun. ⁵⁰ Kahin buninggha sepsélip béqip, péselik chüshüp qalghan nersini yette kün'gichilik saqlap qoysun. ⁵¹ Yettinchi küni déghi bar jaygha qarap baqsa, péselik özi éginning arqaq-urushida yaki tére bilen téridin toqulghan nersilerning qaysi biridin kengrip ketken bolsa, bu özi yep kétidighan péselik iken dep, napak sanalsun. ⁵² Uning üçhün kahin özi arqiqi yaki urushigha mundaq dagh chüshüp qalghan éginni köydürüp, téridin étilgen hernémide mundaq déghi bolsa bunimu köydürüwetsun, chünki bu özi yaman xil péselik bolghach mundaq nersilerning hemmisini köydürmek kérektur. ⁵³ Lékin eger kahin buninggha sepsélip baqqinida, bu daghning éginning arqaq-urushida we ya téridin étilgen bir némide kengrimiginini körse, ⁵⁴ kahin özi déghi bar nerse yuyulsun dep buyrup, ikkinchi mertibe uni yette kün'giche saqlisun. ⁵⁵ Bu dagh yuyulghandin kéyin kahin uninggha sepsélip baqqinida, uning rengi özgermey, kengrip ketmigen bolsimu, u özi napaktur. Bu dagh özi, xahi uning ich yüzide bolsun, xahi tash yüzide bolsun, yep kétidighan bala bolghach égin özi köydürülsun. ⁵⁶ Lékin eger yuyulghandin kéyin kahin sepsélip baqqinida, daghning rengi susliship ketken bolsa, u buni éginning arqaq-urushidin yaki téridin yirtiwélip tashliwetsun. ⁵⁷ Eger bu dagh özi téxi éginning arqaq-urushida we ya téridin étilgen nerside körünse, bu özi yéyilidighan bala iken dep, bala chaplashqan égin köydürüwétilsun. ⁵⁸ Lékin eger dagh özi éginning arqaq-urushidin yaki téridin étilgen nersidin yuyulmaq bilen kétip qalsa, bu égin özi ikkinchi mertibe yuyulup pak sanalsun. ⁵⁹ Yung ya kanap éginning arqaq-urushida we ya téridin étilgen bir nerside péselikning déghi chüshüp qalghan bolsa, uni pak yaki napak sanash üçhün toxtitilghan qanun özi shudur».

Pése késellikidin pak bolush

14¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:
² «Pise bolghan kishi pak qilinidighan waqitta qandaq qilghili körsitidighan qanun shudurki, u özi kahinning qéshigha keltürülsun. ³ Kahin bolsa chédirgahning tashqirigha chiqip, özi pése bolghan kishige sepsélip baqqinida pése kishining öz péselikidin saqiyip qalghinini körse, ⁴ kahin özi: < Pak qilinidighan kishi üçhün ikki pak bolghan tirik ucharqanat, kédir yaghichi, qirmiz yip we zupa keltürülsun > dep buyrusun. ⁵ Andin kéyin kahin özi: <

Ucharqanatlarining birini taza su bar bir kozining üstide boghuzlanglar› dep buyrup, ⁶ tirik ucharqanat bilen kédír yaghichini qirmiz yip bilen zupani élip, bu nersilerning özi bilen tirik ucharqanatni taza suning üstide boghuzlan'ghan ucharqanatning qénigha chilap, ⁷ piseliktin pak qilinidighan kishige yette mertiwé chéchip, uni pak qilghandin kéyin tirik ucharqanatni sehrağa qoyup bersun. ⁸ Piseliktin pak qilinidighan kishi bolsa öz éginlirini yuyup, chéchini chüshürüp, özini suda yughandin kéyin, pak bolup chédirgahqa kirgili ijazet tapsun. Herqandaq bolsa, yette kün'giche öz chédirining sirtida toxtap tursun.

⁹ Yettinchi küni hemme tükini chüshürüp, xahi bashning chéchi bolsun, xahi saqal we ya qash bolsun, hemmisini chüshürsun. Shundaq qilip u özi chéchining hemmisini chüshürüp, éginlirini yuyup, suda öz bedinini yusa, pak bolidu.

¹⁰ Sekkizinchi küni u özi ikki eyibsiz bolghan erkek qoza bilen bir yashqa kirgen chishi közini, bir éfa miqdarining ondin üç qismigha barawer yagh ileshtürülgen aq un bilen bir log miqdari yaghni yégülük qurbanliqi qilip keltürsun. ¹¹ Bu resimni ötküzidighan kahin özi pak qilinidighan kishi bilen mezkur nersilerni jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida Xudawendining huzurida turghuzup qoysun. ¹² Andin kéyin kahin özi erkek qozilarning birini élip, xata qurbanliqi qilip ötküzüp, uning bilen bille mezkur bir log miqdari yaghnimu keltürüp, pulanglatma qurbanliq qilmaq üçün Xudawendining huzurida pulanglatsun.

¹³ Bu qoza bolsa muqeddes xanining ichide gunah qurbanliqi bilen köydürme qurbanliq qilin'ghan haywanlar boghuzlinidighan jayda boghuzlansun. Chünki xata qurbanliqi bolsa gunah qurbanliqidek kahin'gha tégip, hemmidin muqeddes sanalsun. ¹⁴ Kahin özi xata qurbanliqi qilin'ghan haywanning qénidin élip, pak qilinidighan kishining ong quliqining yumshiqigha sürtüp, ong qolining chong barmiqi bilen ong putining chong barmiqighimu suwap qoysun. ¹⁵ Andin kéyin kahin özi mezkur bir log miqdari yaghdin azghina élip, özining chep qolining aliqinigha quysun. ¹⁶ Qoyup, kahin özi ong barmiqini chep qolidiki yaghqa chilap, Xudawendining huzurida yette mertiwé barmiqi bilen yaghni chachsun.

¹⁷ Andin kéyin kahin özi qolidiki qalghan yaghdin élip, pak qilinidighan kishining ong quliqining yumshiqi bilen ong qoli we ong putining chong barmaqliridiki suwalghan xata qurbanliqining qénining üstige suwap qoysun. ¹⁸ Suwap bolup, kahin özi qolidiki éship qalghan yaghni pak qilinidighan kishining béshigha quyup qoysun. Bu teriqide kahin uning üçün Xudawendining huzurida kaparet bersun. ¹⁹ Andin kéyin kahin gunah qurbanliqini ötküzüp, pak qilinidighan kishi özi napakliqidin pak bolsun dep, uning üçün kaparet bérip, kéyin köydürme qurbanliq bolidighan haywanni boghuzlisun. ²⁰ Boghuzlap, kahin özi köydürme qurbanliq bilen yégülük qurbanliqini qurban'gahta ötküzsun. Bu teriqide kahin uning üçün kaparet berse, u kishi pak bolidu.

²¹ Lékin eger u kembeghelliktin munche keltürelmise, yalghuz bir erkek qozini xata qurbanliqi qilib pulanglitip, öz teripidin kaparet bérip, yégülük qurbanliqi üçün bir éfa miqdarining ondin birige barawer yagh ileshtürülgen aq un bilen bir log miqdari yagh keltürüp, ²² özige yarisha ikki paxtek we ya ikki bachkimu élip kélip, birini gunah qurbanliqi üçün, yene birini köydürme qurbanliqi üçün teyyarlap, ²³ sekkizinchi küni bu nersilerni özining pak qilinishi üçün jamaet chédirigha kiridighan derwazigha élip kélip, Xudawendining huzurida kahinning qéshigha keltürsun. ²⁴ Keltürginide, kahin özi xata qurbanliqi bolidighan qoza bilen mezkur bir log miqdari yaghni élip, pulanglatma qurbanliqi bolsun dep, Xudawendining huzurida pulanglatsun. ²⁵ Xata qurbanliqi qilin'ghan qoza boghuzlan'ghandin kéyin, kahin xata qurbanliqi qilin'ghan haywanning qénidin élip, pak qilinidighan kishining ong quliqining yumshiqi, ong qolining chong barmiqi we ong putining chong barmiqigha sürtüp qoysun. ²⁶ Andin kéyin kahin özi yaghdin azghina élip, chep qolining aliqinigha quysun. ²⁷ Shuni qilib bolup, kahin ong barmiqi bilen chep qolidiki yaghdin Xudawendining huzurida yette mertiwé chachsun. ²⁸ Andin kahin özi qolidiki yaghdin élip, pak qilinidighan kishining ong quliqining yumshiqigha sürtüp, ong qolining chong barmiqi bilen ong putining chong barmiqighimu xata qurbanliqi bolghan haywanning qénining üstige suwisun. ²⁹ Kahinning qolidiki yaghnning qalghinini u özi, Xudawendining huzurida uninggha kaparet bérey dep, pak qilinidighan kishining béshigha quyup, ³⁰ u kishi keltüreliginige qarap paxteklerning biri we ya bachkilarning birini ötküzüp, ³¹ uning keltüreliginige muwapiq birini gunah qurbanliqi qilib, yene birini köydürme qurbanliqi qilib, yégülük qurbanliqi bilen bille ötküzsun. Bu teriqide kahin Xudawendining huzurida pak qilinidighan kishi üçün kaparet bersun. ³² Pise bolup pak qilinishi üçün wajip bolidighan nersilerni keltürelmigen kishi toghrisidiki qanun özi shudur».

³³ Xudawende Musa bilen Harun'gha söz qilib éyttiki:

³⁴ «Siler men özünglargha miras qilib bérédighan Qanaan yurtigha kirgendingin kéyin, men silerge miras qilib bérédighan yurtning bir öyige péselik ewetsem, ³⁵ öyning igisi kahinning qéshigha béríp, uninggha buni dep béríp: «Méning öyüm péselikke giriptar bolghandek körünidu» dep éytsun. ³⁶ Shuni dése, kahin özi: «Öydiki hemme nersiler napak bolmisun dep, men béríp, bu balagha sepsélip baqmasta öyni bikar qilinglar» dep buyrusun. Andin kéyin kahin kirip, öyge sepsélip baqsun. ³⁷ Bu balagha giriptar bolghan jaygha sepsélip baqqinida, öyning tamlirigha yuqup qalghan daghlar kawak bolup yéshilraq we ya qizghuch körünüp, tamning qalghan jayidin chongqur bolsa, ³⁸ kahin özi öydin chiqip öyning ishikini taqap, öyning özini yette kün'gichilik étip qoysun. ³⁹ Eger kahin özi yettinchi küni yénip kélip, sepsélip baqqinida, öyning tamliridiki daghlarning

kengrip ketkinini korse, kahin özi: ⁴⁰ «Bala yuqqan tashlarni chiqirip, sheharning sirtidiki bir napak jaygha tashliwétinglar» dep buyrusun. ⁴¹ Lékin öyning üsti bilen ichini qirdurup, qirilghan topa bolsa sheharning sirtidiki bir napak jaygha tashlansun. ⁴² Emma ilgiriki tashlarning ornida bashqa tashlar qoyulup, lay yene étilip uning bilen öy özi suwalsun. ⁴³ Lékin eger tashlar chiqirilip bolup, öy özi qirilip suwalghandin kéyin, öyde bir dagh yene chiqip qalsa, ⁴⁴ kahin özi kirip, buninggha sepsélip baqsun. Sepsélip baqqinida daghning öyde kengrip ketkinini korse, bu özi öyge yuqqan yaman xil péselik bolghach öy özi napaktur. ⁴⁵ Bu sewebtin öyning tash bilen yaghichi we xishlirining barchisini chüshürüp, hemmisini sheharning sirtidiki bir napak jaygha keltürsun. ⁴⁶ Öy özi taqaqliq bolghan waqitta birkim uninggha kirgen bolsa, u özi axshamghiche napak sanalsun. ⁴⁷ Eger birkim öyning özide yatqan bolsa, öz éginlirini yusun we eger birkim öyde taam yégen bolsa, umu öz éginlirini yusun. ⁴⁸ Lékin eger kahin özi kirip öyge sepsélip baqqinida, daghning öy özi suwilghandin kéyin uningda kengrip ketmiginini korse, bala özi kütürülüp ketkech, öyning pak ikenlikini jakarlisun. ⁴⁹ Emma öyning pak qilinishi üçün u özi ikki ucharqanat, kédir yaghichi, qirmiz yip we zupa élip, ⁵⁰ ucharqanatlarıning birini taza su bar bir kozining üstide boghuzlap, ⁵¹ andin kédir yaghichi, zupa we qirmiz yipni élip, tirik ucharqanatqa qoshup, hemmisini boghuzlan'ghan ucharqanatning qéni bilen taza sugha chilap, öyge yette mertuwe chachsun. ⁵² Bu teriqide u özi ucharqanatning qéni bilen taza suni, tirik ucharqanat bilen kédir yaghichini, zupa bilen qirmiz yipni ishlitip öyni pak qilsun. ⁵³ Emma tirik ucharqanat bolsa uni u özi sheharning sirtidiki sehrada qoyup bersun. U shundaq qilip, öy üçün kaparet berse, öy pak bolidu. ⁵⁴ Bu qanun özi péselik bilen pése qoturluqigha giriptar bolghan hemmisi toghrisida buyrulup, ⁵⁵ égin bilen öyge yuqqan péselik toghrisida emr qilinip, ⁵⁶ téridiki ishshiq, qoturluq we aq daghlar toghrisida toxtitilip, ⁵⁷ napak bilen pak toghrisida telim béridighan qanundur. Bu özi péselik toghrisidiki qanundur».

Er-xotunlarning herxil aqmisi toghrisida

15¹ Xudawende Musa bilen Harun'gha söz qilip éyttiki:
² «Beni-Israilgha söz qilip éytinglarki: «Eger bir erkek kishining ténidin aqma chiqsa, shundaq kishi aqma sewebidin napak sanalsun. ³ Qachan'ghiche kishi aqmigha giriptar bolup tursa, uning napakliqi toghrisida toxtitilghan höküm shuki, xahi aqma bedinidin éqip tursa, xahi éqishtin toxtitilghan bolsa, kishi özi napak sanalsun. ⁴ Mundaq késel kishi qaysi nersining üstide yatsa, bu

nerse napak bolup, qaysi nersining üstide oltursa, bu nersimu napak bolidu.

⁵ Kimki uning yatqan nersisige tegse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

⁶ Kimki mundaq késelning olturghan nersiside oltursa, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

⁷ Kimki aqmigha giriqtar bolghan kishining bedinige tegse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

⁸ Eger aqma késili bar kishi pak bolghan birkimge tükürse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

⁹ Qaysi bir éger-toqumning üstige aqma késili bar kishi minse, bu nerse özi napak sanalsun.

¹⁰ Kimki uning tégide qoyulghan qaysi nersige tegse, axshamghiche napak sanalsun we kimki mundaq nersini kôtürse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

¹¹ Aqma késili bar kishi qolini yumastin birkimge tegküzse, bu kishi öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

¹² Qaysi bir sapal qachini aqma késili bar kishi tutup salsa, shu qacha sundurulsun, yaghach qacha bolsa suda yuyulsun.

¹³ Qachanki aqma bar kishi aqma késilidin saqaysa, pak bolmiqi üçün yette künni hésablap ötküzüp, andin éginlirini yuyup, éqin sugha chömülse pak sanalsun.

¹⁴ Sekkizinci küni ikki paxtek we ya ikki bachka élip, jamaet chédirigha kiridighan derwazigha Xudawendining huzurigha keltürüp, kahin'gha tapshursun.

¹⁵ Kahin özi birini gunah qurbanliqi üçün, yene birini köydürme qurbanliq üçün ötküzsun. Bu teriqide kahin özi Xudawendining huzurida uning aqma késili üçün kaparet bersun.

¹⁶ Eger bir er kishining meniysi chiqip ketken bolsa, pütün bedinini suda yuyup axshamghiche napak sanalsun.

¹⁷ Qaysi égin we ya térige meni yuqup qalsa, suda yuyulup, axshamghiche napak sanalsun.

¹⁸ Eger bir xotun kishi bilen er kishi yétip munasiwet qilip, meniysi chiqsa, ikkilisi sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

¹⁹ Eger bir xotun kishining aqma kélish haliti bolup, uningdin heyzning qéni kelse, yette kün'giche napak turup, kimki uninggha tegse, axshamghiche napak sanalsun.

²⁰ Qaysi bir nersining üstige heyz waqtida yatqan bolsa, bu nerse napak sanilip, qaysi nersining üstige olturghan bolsa, bumu napak sanalsun.

²¹ Eger birkim yatqan nersisige tegse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun.

²² Kimki uning olturghan nersisige tegse, éginlirini yuyup, axshamghiche napak sanalsun.

²³ Eger birkim uning yatqan we ya olturghan jayda qoyulghan nersige tegse, axshamghiche napak sanalsun.

²⁴ Eger bir er kishi mundaq xotun bilen yétip munasiwet qilip, uning heyz qéni muninggha yuqup qalsa, u özi yette kün'giche napak turup, hernémining üstide

yatsa, bumu napak sanalsun. ²⁵ Eger bir xotunning heyz künliridin bashqimu tola kün'giche qéni kélip tursa yaki heyzdin toxtimay éqip tursa, bu napak qan éqip turghan künlirining hemmiside heyz künliride turghandek tursun. Chünki u özi napaktur. ²⁶ Qan aqqan künlarning ichide qaysi bir némining üstige yatsa, bu nerse özi heyzning töshikidek napak bolup, qaysi bir némining üstige olturghan bolsa, bu nerse heyzning nijasitidek napak sanalsun. ²⁷ Birkim bu nersilerge tegse, özi napak bolup, éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak sanalsun. ²⁸ Qachanki mundaq xotun aqmidin saqaysa, yette künni hésablap ötküzüp bolghanda özi pak sanilidu. ²⁹ Sekkizinchi küni u özi ikki paxtek we ya ikki bachkini élip, jamaet chédirigha kiridighan derwazigha kahinning qéshigha keltürsun. ³⁰ Kahin özi buning birini gunah qurbanliqi üçün, yene birini köydürme qurbanliq üçün ötküzsun. Bu teriqide kahin özi uning napak aqma qénidin pak bolushigha uning üçün Xudawendining huzuridiki kaparet bersun. ³¹ Siler bolsanglar bu teriqide beni-Israilni napakliqidin ajritinglar. Bolmisa öz arisida bolghan méning makanimni napak qilip sélip, napakliqida ölüp kétidu. ³² Aqma késili bar kishi bilen meniysi éqip kétip napak bolghan kishi toghrisida toxtitilip, ³³ heyz körgen xotun, aqma késili bar er yaki xotun we napak xotun bilen yétip munasiwet qilghan er toghrisida kelgen qanun özi shudur».

Kaparet küni

16¹ Harunning ikki oghli Xudawendining huzurigha yéqin barmiqi bilen ölüp ketkendin kéyin, Xudawende Musagha söz qildi. ² Xudawende Musagha éyttiki: «Sen öz buradiring Harun'gha éytqinki, u özi: men ölüp ketmey dep, perdinging ichidiki muqeddes jayda qoyulghan ehde sanduqining üstidiki merhemet textining aldigha her waqit kirmisun. Chünki men bolsam bulutta kélip, merhemet textining üstide ashkara bolimen. ³ Harun muqeddes xanigha kiridighan bolsa, gunah qurbanliqi üçün bir yash buqini élip, köydürme qurbanliq üçün bir qochqarni élip kélip, ⁴ özi kanaptin bolghan muqeddes köynekn kiyip, bedinini yapidighan kanaptin bolghan ishtannimu kiyip, bélige kanaptin bolghan bir belwaghni baghlap, béshigha kanaptin étilgen bir sellini yögep kelsun. Bu özi muqeddes égin bolghach kiymestin ilgiri bedinini suda yusun. ⁵ Beni-Israil jamaitidin u özi gunah qurbanliqi üçün ikki tékini, köydürme qurbanliq üçün bir qochqarni qobul qilsun. ⁶ U waqit Harun gunah qurbanliqi bolidighan öz buqisini keltürüp, özi bilen öz öyi üçün kaparet bérip, ⁷ andin u ikki tékini élip, ularni jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha keltürüp Xudawendining huzurida turghuzsun. ⁸ Andin kéyin Harun bu ikki téke toghrisida chek tashlap, bir chekni Xudawende üçün, yene bir chekni

Azazel üçhün tashlisun. ⁹ Chiqqan chekke muwapiq Xudawendige tégidighan téke bolsa Harun uni keltürüp, gunah qurbanliqi qilip ötküzsun. ¹⁰ Lékin chiqqan chekke muwapiq Azazelge tégidighan téke bolsa u özi azad qoyulup, chöldiki Azazelning qéshigha ketmek üçhün uning özige kaparet bérilsun dep, Xudawendinging huzurida tirik turghuzulsun. ¹¹ Emma Harun bolsa gunah qurbanliqi bolidighan öz buqisini keltürüp, özi bilen öz öyi üçhün kaparet bérrip, gunah qurbanliqi qilin'ghan bu buqisini boghuzlap,

¹² andin Xudawendinging huzuridiki qurban'gahtin élin'ghan chogh bilen tolghan bir isriqdanni élip, qollarini xushbuy dora-dermektin toldurup, buni perdining ichkirige élip bérrip, ¹³ men ölmey dep, ehde sanduqining üstidiki merhemet textini yapidighan isriq buluti peyda bolmaq üçhün, xushbuy dora-dermekning özini Xudawendinging huzuridiki otning üstige qoysun. ¹⁴ Andin buqining qénidin élip, öz barmiqi bilen merhemet textining aldi teripige chéchip, merhemet textining aldighimu öz barmiqi bilen qandin élip yette mertiwé chachsun.

¹⁵ Andin kéyin u özi xelqning gunah qurbanliqi qilin'ghan tékisini boghuzlap, qénini perdining ichkirige keltürüp, buqining qéni bilen qilghandek buning qéni bilen qilip, uningdin élip merhemet textining özige chéchip, merhemet textining aldighimu chéchip,

¹⁶ bu teriqide muqeddes xana üçhün kaparet bérrip, beni-Israil hernéme gunah qilghan bolsimu, muqeddes xanining özini ularning buzuqluqi bilen xataliridin pak qilip, ularning arisida jay tépip, napakliqining otturisida bolghan jamaet chédirinimu shundaq qilsun.

¹⁷ Emma u özi kaparet bermek üçhün muqeddes xanigha kirgending tartip chiqquchilik, héchbir kishi jamaet chédirida turmisun. Bu teriqide u özi özi bilen öz öyi we Israilning hemme jamaiti üçhün kaparet bersun. ¹⁸ Andin kéyin u özi Xudawendinging huzuridiki qurban'gahqa chiqip, uning üçhünmu kaparet bérrip, buqining qéni bilen tékining qénidin élip, qurban'gahning chörisidiki münggüzlerge sürtüp, ¹⁹ barmiqi bilen qandin élip, qurban'gahning üstige yette mertiwé chéchip uni beni-Israilning napakliqidin pak qilip muqeddes qilsun.

²⁰ U özi muqeddes xana, jamaet chédiri we qurban'gah üçhün kaparet bérrip bolghandin kéyin tirik tékini keltürsun. ²¹ Keltürüp, Harun özi tirik tékining béshigha ikki qolini qoyup turup, uning üstige beni-Israil hernéme gunah qilghan bolsa, ularning hemme yamanliqi bilen barliq xatalirini iqrar qilip tékining béshigha artip, buni birkimning wasitisi bilen chölge ewetiwetsun.

²² Bu teriqide téke özi ularning hemme yamanlikini öz üstige kötürüp, chölge élip kétidu. Buning üçhün téke chölge qoyup bérilsun.

²³ Andin kéyin Harun jamaet chédirigha kirip, muqeddes xanigha kiridighan waqitta kiygen kanapliq éginlirini sélip, anda qoyup qoyup, ²⁴ muqeddes yerde öz bedinini suda yuyup, öz éginlirini kiyip, tashqirigha chiqip, özining köydürme

qurbanliq bilan xelqning köydürme qurbanliqini ötküzüp, özi bilan qowm üçün kaparet bérip, ²⁵ gunah qurbanliq bolghan haywannıng yéghini qurban'gahta köydürsun.

²⁶ Lékin Azazel üçün tékini élip bérip qoyup bergen kishi bolsa öz éginlirini yuyup, sugha chömülsun, andin chédirgahqa kirsun.

²⁷ Emma kaparet bermek üçün muqeddes xanigha keltürülüp, gunah qurbanliq qilin'ghan buqa bilan gunah qurbanliq qilin'ghan tékini chédirgahning tashqirigha élip chiqip, ularning térisi, gösh we tézeklirini otta köydürsun. ²⁸ Lékin kimki ularni köydürse, öz éginlirini yuyup, sugha chömülsün, andin chédirgahqa kirsun.

²⁹ Yettinchi ayi aynıng oninchi künide siler bolsanglar öz nepsinglarni tartip, xahi yerlik adem xahi aranglarda turghan musapir bolsun, u künde héch ish qilmanglar. Bu özi silerge bir ebediy qanun bolsun. ³⁰ Chünki silerning toghranglarda: Xudawendining huzurida hemme gunahliridin pak bolsun dep, silerni pak qilghili u künde siler üçün kaparet béridu. ³¹ Bu silerge bir rahat küni bolup, nepsinglarni tartqaysiler dep, ebediy bir qanun bolsun. ³² Kimki atisining ornida kahin bolmaq üçün mesihlinip muqeddes qilin'ghan kahin bolsa özi kanaptin étılgen muqeddes éginni kiyip turup, kaparetni béridu. ³³ U hemmidin muqeddes xana üçün kaparet bérip, jamaet chédiri bilan qurban'gha üçünmu kaparet bérip, qalghan kahinlar bilan xelqning barche jamaiti üçün hem kaparet bersun. ³⁴ Bu bolsa silerning beni-Israil teripidin ularning barche gunahliri üçün yilda bir mertuwe kaparet bermikinglargha ebediy bir qanun bolsun». Shuni dése, u Xudawendining Musagha buyrughinidek qildi.

Qurbanliq qilishqa bolidighan birdinbir jay

17¹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:
² «Harun bilan oghulliri we beni-Israilning hemmisige sözlep éytqinki Xudawende silerge buyrughan hóküm shuki, ³ herkimki Israilning xanidanidin bolup, chédirgahning tashqirida kala ya qoy we ya öchkini boghuzlap, ⁴ buni Xudawende üçün hediye bolsun dep, jamaet chédirigha kiridighan derwazigha, Xudawendining makanining aldigha keltürmise, aqqan qan shu kishining gedinige artilip, bu adem qan tökti dep, öz qowmidin késilsun. ⁵ Uning üçün beni-Israil özi ilgiri sehrada boghuzlap yürgen haywanlarning özini jamaet chédirigha kiridighan derwazigha, Xudawendining huzurigha keltürüp, kahin'gha tapshurup, Xudawende üçün shükür qurbanliq qilib, anda boghuzlisun. ⁶ Kahin bolsa qanni élip, jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldida Xudawendining qurban'gahining üstige chéchip qoyup, Xudawendining huzurida xush buy keltürsun dep, yaghni köydürsun. ⁷ Ular bolsa mundin

tartip öz qurbanliqlirini ötküzse, buzuqluq qilib, keynidin egeshken yaman rohlar üçhün ötküzmisun. Bu özi ular üçhün nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun. ⁸ Sen ulargha éytqinki, eger Israilning xanidanidin bolghan bir kishi yaki ularning arisida olturghan musapirlarning birisi bir köydürme qurbanliqi yaki bir soyum qurbanliqni ötküzidighan bolup, ⁹ uni Xudawende üçhün ötküzey dep, jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha keltürmise, u kishi öz qowmidin késilsun.

Qan yémaslik toghrisida

¹⁰ Eger Israilning xanidanidin bolghan bir kishi yaki ularning arisida olturghan musapirlarning birisi qan yése, men öz yüzümni qanni yégen kishige qarshi qilib, uni öz qowmidin yoqitiwétimen. ¹¹ Chünki her jisim bolsa uning jéni qandidur. Men uni janliringlar üçhün qurban'gah üstide kaparet keltürüşke berdim emesmu? Mana qan özi uning ichide bar janning wasitisi bilen kaparet keltüridu. ¹² Bu sewebtin beni-Israilgha éytimenki, silerning héchbiri qan yémeng. Aranglarda olturghan musapirmu qan yémisun. ¹³ Eger beni-Israildin bolghan bir kishi we ya ularning arisida olturghan musapirlarning birisi yéyilishke jayiz bolghan bir charwa haywan we ya bir ucharqanatni shikar qilib tutsa, qénini éqitip, uni topa bilen yépip qoysun. ¹⁴ Chünki bu özi her jisimning jénidur. Uning jéni qénida bolghach beni-Israilgha éytimenki, siler bolsanglar héchbir göshning qénini yémenglar, chünki qan özi her jisimning jénidur. Kimki uni yése, yoqitilsun. ¹⁵ Kimki özi ölüp qalghan yaki yirtilghan bir haywanni yése, u özi yerlik adem yaki musapir bolsun, öz éginlirini yuyup, sugha chömülüp, axshamghiche napak turup, andin pak sanalsun. ¹⁶ Lékin öz éginlirini yuyup sugha chömülmise, öz gunahini kötürsun».

Meni qilin'ghan jinsiy munasiwetler

18 ¹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:
² «Sen beni-Israilgha sözlep, ulargha éytqinki: ³ Silerning Tengringlar Xudawende mendurmen. Siler ilgiri olturghan Misir yurtining ishlidek ishi qilmanglar we ya men silerni élip baridighan Qanaan yurtining ishlidek ish qilmay, ularning resimlirige muwapiq hem yürmenglar, ⁴ belki méning hökümlirime emel qilib, qanunlirimni tutup, ulargha muwapiq yürünglar. Tengringlar Xudawende mendurmen. ⁵ Derweqe siler méning qanun bilen ehkamlirimni tutunglar, chünki kim ulargha muwapiq emel qilsa, ularning sewebi bilen yashaydu. Men Xudawendidurmen.

⁶ Silerdin héchkim özige yéqin tughqan bolghan xotun'gha yéqinliq qilip, ewritini achmisun. Men Xudawendidurmen.

⁷ Sen bolsang anangning ewritini bilen atangning ewritini achmighin. Chünki u özi séning anang bolghach uning ewritini achqili bolmaydu. ⁸ Atangning xotunning ewritinimu achmighin, chünki shundaq qilsang, atangning ewritini achqandek bolidu. ⁹ Sen hemshireng, xahi bir atidin bolup, xahi bir anidin bolup, xahi öyde tughulup, xahi tashqirida tughulghan bolsa, uning ewritini achmighin.

¹⁰ Sen öz oghlungning qizi we ya qizingning qizining ewritini achmighin, chünki bular bolsa öz bedining emesmu? ¹¹ Sen atangning xotunining qizining ewritini achmighin. Chünki u özi atangning tughqini bolghach hemshireng bolidu emesmu? ¹² Sen atangning hemshirisining ewritinimu achmighin. Chünki u özi atangning birtughqini emesmu?

¹³ Sen anangning hemshirisining ewritini achmighin. Chünki u özi anangning birtughqini emesmu? ¹⁴ Sen xotunigha yéqinliq qilish bilen atangning birtughqinining ewritini achmighin, chünki u xotun bolsa séning hammang emesmu? ¹⁵ Sen kéliningning ewritini achmighin, chünki bu özi séning oghlungning xotuni bolghach uning ewritini achqili bolmaydu. ¹⁶ Sen öz birtughqanning xotunining ewritini achmighin, chünki mundaq qilsang, öz birtughqiningning ewritini achqiningdek bolidu.

¹⁷ Sen ewritini achqan xotunning qizining ewritini achmay, uning oghlining qizi bilen qizining qizinimu xotunluqqa élip ewritini achmighin. Ular bir-birige yéqin tughqan bolghach mundaq ish yirginchliktur. ¹⁸ Sen bir xotunning yénigha uning hemshirisinimu xotunluqqa almighin. Undaq qilsang, awwalqisining hayatliqida hem birining hem yene birining ewritini achsang, ularning otturisida dühmenlik chiqirisen. ¹⁹ Sen bir xotunning heyzdin napak bolup turghan waqtida ewritini achmighin. ²⁰ Sen öz heqemsayengning xotuni bilen yétip munasiwet qilip, özüngni napak qilmighin. ²¹ Sen öz ewladingdin héchbirini Molox dégen but üçün otqa sélip, qurbanliq qilmighin. Undaq qilsang, öz Tengringning ismini napak qilisen. Men özüm Xudawendidurmen. ²² Mundin bashqa sen xotun bilen qilghandek er kishi bilen yétip munasiwet qilmighin. Bu ish özi yirginchliktur.

²³ Sen bir haywan bilen yétip munasiwet qilip özüngni napak qilmighin. Shundaq hem xotun kishi yétip munasiwet qildurmaq üçün bir haywanning qéshigha barmisun. Bu ish bolsa yirginchliktur. ²⁴ Siler bolsanglar bu ishlarni qilip, napak bolup qalmanglar, chünki men silerning aldinglardin chiqiriwétidighan taipiler bolsa shundaq ishlarni qilip, napak bolup,

²⁵ ularning yurtimu napak bolup qaldi. Buning üçün men yurtning gunahining jazasini bérimen. Shundaqki, yurt özi öz olturghuchilirini qusup chiqiriwétidu.

²⁶ Bu sewebtin siler bolsanglar méning qanun bilen hökümlirimni tutup, silerdin héchbiri, xahi yerlik adem, xahi aranglarda olturaqliq musapir bolsa, bu

yirginchlik ishlardin héchbirini qilmisun. ²⁷ Chünki bu yurtning silerdin ilgiri ötken xelqi bolsa bu hemme yirginchlik ishlarni qilghach, yurt özi napak bolup qaldi. ²⁸ Yurt özi bizdin ilgiri ötken taipilerni qusup chiqarghandek bizni qusup chiqarmisun dep, uni napak qilmanglar. ²⁹ Chünki herkim bu hemme yirginchlik ishlarning birini qilsa, derweqe mundaq ish qilghan herbir kishi bolsa öz qowmidin késilsun. ³⁰ Buning üçün men silerge qilghili buyrughinimni qilip, silerdin ilgiri ötkenler tutqan resimlerge muwapiq ishlar qilmiqinglar bilen özünglarni napak qilmanglar. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen».

Herqandaq ademlerni ezizlesh we hörmetlesh kérek

19¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:
² «Sen beni-Israilning barche jamaitige sözlep ulargha éytqinki, men Tengringlar Xudawende muqeddes bolghach silermu muqeddes bolunglar. ³ Silerning herbiri ana bilen atisidin qorqsun. Méning shabat künlirim bolsa ularni tutunglar. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen. ⁴ Siler bolsanglar butlarga chétilip, qoyma butsüretlirini yasimanglar. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen. ⁵ Siler Xudawendige bir shükür qurbanliqi keltürgili xalisanglar, qobul qilin'ghudek teriqide uni ötküzünglar. ⁶ Siler uni ötküzgen küni we etisi yéyilsun, lékin üçinchi kün'giche qalghini otta köydürülsun. ⁷ Eger mundaq nerse üçinchi küni yéyilse, yirginchlik bolup qobul qilinmas. ⁸ Kimki uningdin yése, öz gunahini kötürüp, Xudawendige muqeddes qilin'ghan nersini napak qilghini üçün öz qowmidin késilsun. ⁹ Siler yurtunglarning hosulini orup yighsanglar, sen étizingning tamam chétigiche ormay, hosulungni yighip bolghandin kéyin bashnimu tériwalmighin. ¹⁰ Üzümlirliqing bolsa uning pasangini yighmay, üzümzarliqingning chüshken üzümlirininimu térimay, belki buni kembeghel bilen musapirgha qoyghaysen. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen. ¹¹ Siler oghriliq qilmay, yalghan sözlimey, bir-biringlarnimu gollimanglar. ¹² Méning ismim bilen yalghan ant ichmenglar, chünki mundaq qilsang, Tengringning ismini napak qilisen. Men Xudawendidurmen. ¹³ Öz heqemsayengge zulum qilip bulimighin. Medikarning ish heqqini qéshingda etigiche toxtatmighin. ¹⁴ Gas kishini tilimey, kor kishining aldida putlashturidighan nersinimu qoymay, belki öz Tengringdin qorqqin. Men Xudawendidurmen. ¹⁵ Höküm qilghininglarda naheqliq qilmanglar. Sen bolsang kembeghelge yan basmay, baygha yüz-xatirimu qilmay, belki rastliq bilen öz heqemsayengge höküm qilghin. ¹⁶ Öz xelqingning arisida gep toshup yürmigin. Heqemsayengning qéninimu qestlimigin. Men Xudawendidurmen.

¹⁷ Sen könglüngde öz buradiringge adawet saqlimighin. Herqandaq bolsa, uning sewebidin béshimgha gunah kélip qalmisun dep, uninggha nesihet bergin. ¹⁸ Sen intiqam almay, öz qowmingning neslige adawetmu tutmay, belki heqemsayengni özüngdek dost tutqin. Men Xudawendidurmen. ¹⁹ Siler méning qanunlirimni tutunglar. Sen bolsang öz charwa malliringni bashqa nesiller bilen chépishturmay, öz étizinggha ikki xil uruq salmay, ikki xil yiptin toqulghan éginimu kiymigin.

²⁰ Eger birkim bir kishining dédiki bilen yétip munasiwet qilsa we u bashqa birige söz saldurulghan bolsa, lékin bu dédekning élin'ghan puli yandurulup bérilmigen bolsa we ya azadmu qilinmighan bolsa, buning ikkilisige jaza bérilsun. Lékin xotun özi azad bolmighach ikkilisi öltürülmisun. ²¹ Emma er kishi bolsa öz xata qurbanliqi üçün jamaet chédirigha kiridighan derwazining aldigha Xudawendining huzurigha xata qurbanliqi bolsun dep, bir qochqarni keltürsun. ²² Kahin özi uning xata qurbanliqi üçün keltürgen qochqarni élip, uning qilghan gunahi üçün Xudawendining huzurida kaparet berse, uning qilghan gunahi uningdin kechürülide.

²³ Siler u yurtqa kirip her xil yeydighan méwilik derex salsanglar, méwilirini xetnisiz pemlep, üç yilghiche buni xetnisiz sanap yémenglar. ²⁴ Lékin tötinchi yili ularning hemme méwiliri Xudawendining shan-sheripi üçün muqeddes qilinsun. ²⁵ Andin kéyin beshinchi yildin tartip ularning méwiliridin yégili bashlanglar. Shundaq qilsanglar, silerge ziyade keltürülide. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen.

²⁶ Siler bolsanglar qéni ichide toxtap qalghan nersini yémenglar. Palchiliq bilen jadugerlik qilmanglar. ²⁷ Siler béshinglarning chörisini chüshürüp, tükini yumilap qilmay, saqalning uchinimu buzmanglar. ²⁸ Siler ölük üçün bedinglarga zexim yetküzme, özünglarga héchbir süret we ya belge chekmanglar. Men Xudawendidurmen. ²⁹ Sen qizingni jalapliqqa sélip napak qilmighin. Bolmisa yurtta jalapchiliq yéyilip pütün yurtning özi buzuqchiliqtin tolup qalidu. ³⁰ Siler méning shabat künlirimni tutup, muqeddes xanamning özini izzetlik sananglar. Men Xudawendidurmen. ³¹ Siler jinkesh bilen jadugerning keynidin yürüp, özünglarni napak qilmanglar. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen.

³² Aq chachliq kishining aldida qopup turup, qéri kishining izzitini qilip, Tengringdin qorqup turghin. Men Xudawendidurmen. ³³ Bir musapir aranglarda olturghan bolsa, uninggha zulum qilmay, ³⁴ belki aranglarda olturghan musapirni yerlik kishidek pemlep, özünglardek dost tutunglar. Chünki siler Misir yurtida musapir bolghanidinglar emesmu? Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen.

³⁵ Siler höküm qilishta we ya üzünlük, éghirliq yaki hejim ölcheshte nahaqliq qilmay, ³⁶ Barawer taraza tutup, barawer taraza tashliri saqlap, saq éfa kemchini bilen tüzük hin kemchinini ishlitinglar. Silerni Misir yurtidin chiqirip kelgen Tengringlar Xudawende mendurmen.

³⁷ Uning üçhün méning hemme qanun bilen barche ehkamlirimni tutup, buninggha muwapiq emel qilinglar. Men Xudawendidurmen».

Yirginchlik ishlar toghrisidiki qanunlar

20¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki: «Sen bolsang beni-Israilgha sözlep éytqinki: Eger beni-Israilning biri we ya Israilning yurtida olturaqliq musapirlarning biri Molox dégen butqa ewladlirining birini berse, uninggha ölüm jazasi bérilip, yurt xelqi uni chalmakéseq qilsun. ³ Men bolsam, öz yüzümni bu kishige qarshi qilimen. U özi öz ewladlirining birini Molox butigha bérip muqeddes xanamni nijis qilip, méning ismimni napak qilghini üçhün uni öz qowmidin yoqitiwétimen. ⁴ Eger yurtning xelqi bu kishige yüz-xatire qilip, u öz ewladlirining birini Molox butigha berginide uni öltürmise, ⁵ men özüm yüzümni bu kishi bilen uning neslige qarshi qilip, uning özi bilen uninggha egiship buzuqluq qilip, Molox butining keynidin yügürgenlarning hemmisini öz qowmidin yoqitiwétimen.

⁶ Eger birkim jinkesh bilen jadugerning keynige kirip, buzuqluq qilip, ularning keynidin yügürse, men öz yüzümni uninggha qarshi qilip, uni öz qowmidin yoqitiwétimen.

⁷ Men Tengringlar Xudawende muqeddes bolghach silermu özünglarni pak tutup muqeddes bolup, ⁸ qanunlirimni tutup, ulargha muwapiq emel qilinglar. Silerni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen.

⁹ Eger birkim öz ata ya anisini qarghisa, ölüm jazasini tartsun. Chünki öz atanisini qarghighini üçhün öz qéni öz gedinige bolidu. ¹⁰ Eger birkim bashqa ademning xotuni bilen yétip munasiwet qilsa, shundaqla öz heqemsayisining xotuni bilen zina qilsa, zina qilghan er bilen xotunning ikkilisi ölüm jazasini tartsun. ¹¹ Eger birkim atisining xotuni bilen yatsa, öz atisining ewritini achqini üçhün ikkilisi ölüm jazasini tartip, öz qéni öz gedinige bolsun. ¹² Eger birkim öz kélini bilen yatsa, ikkilisi yirginchlik ish qilghini üçhün ölüm jazasini tartip, öz qéni öz gedinige bolsun. ¹³ Eger birkim xotun kishi bilen yatqandek er kishi bilen yatsa, ikkilisi yaman ish qilghini üçhün ölüm jazasini tartip öz qéni öz gedinige bolsun. ¹⁴ Eger birkim qiz bilen anisini qoshup xotunluqqa alsa, yirginchlik ish qilghini üçhün er bilen ikkila xotun otta köydürülsun. Yirginchlik ish arimizda qalmisun dep, shundaq qilinglar. ¹⁵ Eger birkim bir haywan bilen yétip munasiwet qilsa, özi ölüm jazasini tartsun, haywannimu öltürüwétinglar. ¹⁶ Eger bir xotun bir haywanning qéshigha bérip yétip munasiwet qildursa, xotun bilen

haywanning ikkilisi öltürülüp, öz qéni öz gedinige bolsun. ¹⁷ Eger birkim atisidin ya anisidin bolghan hemshirisini tutup ewritini körse, bu qizmu uning ewritini körse, uyatliq ish qilghini üçün ikkilisi öz qowmining köz aldida öltürülsun, chünki özi hemshirisining ewritini achqach öz gunahini tartsun. ¹⁸ Eger birkim bir xotun heyz körgende u bilen yétip munasiwet qilip, ewritini yalingach qilip uning quduqini échip, xotunmu qan quduqini échip berse, ikkilisi öz qowmidin késilsun. ¹⁹ Sen öz anangning hemshirisi bilen atangning hemshirisining ewritini achmighin, chünki kimki shundaq qilsa, yéqin tughqanning ewritini achqini üçün öz gunahini tartsun. ²⁰ Eger birkim taghisining xotuni bilen yatsa, öz taghisining ewritini achqini üçün ikkilisi öz gunahining jazasini tartip, ewladsiz ölsun. ²¹ Eger birkim öz birtughqinining xotunini alsa, yirginchlik bir ish bolidu. U öz birtughqinining ewritini achqini üçün ikkilisi ewladsiz tursun.

²² Bu teriqide siler méning hemme qanun bilen barche ehkamlirimni tutup, buninggha muwapiq emel qilinglar. Bolmisa men silerni élip béríp olturghuzidighan yurt özi silerni qusup chiqiriwétidu. ²³ Siler bolsanglar men aldinglardin heydiwétidighan taipilerning qanunlirigha muwapiq yürmenglar. Chünki ular özi bu ishlarning hemmisini qilghini üçün men ulardin bizar boldum. ²⁴ Uning üçün men silerge: «Siler ularning yurtini miras alisiler, chünki süt bilen hesel aqidighan yurtini silerge bérimen» dep éytmidimmu? Silerni bashqa qowmlardin ayrighan Tengringlar Xudawende mendurmen. ²⁵ Emdi siler pak-napak charwilarni perq étip, pak-napak ucharqanatlarini tonup, men silerge napak qilip toxtitip bergen nersilerning ichidin, xahi charwa, xahi ucharqanat, xahi yerde ömileydighan janiwar bolsa ularning héchbiri bilen özünglarni napak qilmanglar. ²⁶ Men Xudawende özüm muqeddes bolghinim üçün siler méning aldinda pak turunglar. Men bolsam, silerni méningki bolsun dep, bashqa qowmlardin ayrimidimmu? ²⁷ Eger bir er kishi we ya bir xotun kishi jinkesh we ya jaduger bolsa, qéni gedinige qoyulup, ölüm jazasini tartsun dep, xelq uni chalma-késeq qiliwetsun».

Kahinlarning pak bolup qélish kérekliki

21 ¹ Xudawende Musagha éyttiki: «Sen Harunning oghulliri bolghan kahinlarga söz qilip éytqinki: Bir kahin bolsa öz qowmining arisidiki ölüklerning sewibidin özini napak qilmisun. ² Yalghuz öz yéqin tughqanliri bolghan ana bilen atisi, oghul bilen qiz we buradirining ölüki sewibidin özini napak qilsun. ³ Buningdin bashqa eger hemshirisi erge tegmey, pak qiz qélip, uning özi bilen bille olturaqliq bolsa, uning ölükining sewibidin özini napak qilsa

bolidu. ⁴ Chünki kahin bolsa öz qowmining arisida xoja bolghach özini nijis we ya napak qilmisun.

⁵ Kahinlar özi béshining bir qismini chüshürmey, saqilining uchini hem buzmay, bedinigimu bir zexim yetküzmisun,

⁶ belki öz Tengrisi üçhün muqeddes turup, Tengrisining ismini napak qilmisun. Xudawendining atesh qurbanliqini keltürüp, öz Tengrisining nénini qurbanliq ötküzgech ular muqeddes bolsun.

⁷ Ularning héchbiri pahishe we ya bednam bir xotunni xotunluqqa almay, éridin qoyup béirilgen xotunnimu almısun. Chünki kahin bolsa öz Tengrisige muqeddes qilin'ghandur. ⁸ U özi Tengringning yégülük qurbanliqini ötküzgini üçhün, uni muqeddes sanighin. Men silerni muqeddes qilghuchi Xudawende özüm muqeddes bolghach, umu sanga muqeddes körünsun. ⁹ Eger bir kahinning qizi jalapliq qilip özini napak qilsa, öz atisini napak qilghini üçhün otta köydürülsun.

¹⁰ Béshining üstige mesihlesh yéghi tökülüp, muqeddes éginni kiyishke muqeddes qilinip, öz buraderlirining arisida ulugh kahin bolghan kishi öz béshini achmay, éginlirininimu yirtmay, ¹¹ özi bir ölükning qéshigha bermey, atisi we ya anisi bolsimu, ularning ölükining sewibidin özini napak qilmisun.

¹² Tengrimning muqeddes xanisini napak qilmay dep, muqeddes xanidin hergiz chiqmisun, chünki uning Xudayining muqeddes yéghi uning béshida bardur. Men Xudawendidurmen. ¹³ U özi pak qizni xotunluqqa élip, ¹⁴ tul we ya erdin qoyup béirilgen xotun we ya bednam we ya bir pahishe xotunni almay, belki öz qowmidin bolghan bir pak qizni xotunluqqa alsun. ¹⁵ Bolmisa qowmining arisida öz uruq-ewladini napak qilidu. Chünki uni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen».

¹⁶ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki: ¹⁷ «Sen Harun'gha sözlep éytqinki: Séning neslingdin bolghan ewladliringning ichide birkim eyibnaq bolsa, Xudaning yégülük qurbanliqini ötküzmech üçhün yéqin barmisun. ¹⁸ Derweqe eyibnaq bolghan héch kishi yéqin barmisun, xahi kor, xahi tokur, xahi panaq, xahi bir ezasi ziyade bolup qalghan biri, ¹⁹ xahi puti ya qoli sunuq, ²⁰ xahi dok, xahi pakinek biri, xahi közige aq chüshken biri, xahi qichishqaq basqan biri, xahi qotur biri, xahi uruqdéni ézilgen biri, ²¹ Harun kahinning nesildin bolup eyibnaq bolghan kishilerning héchbiri Xudawendining atesh qurbanliqini keltürmek üçhün yéqin barmisun. Undaq bir kemchiliki bar kishi öz Tengrisining yégülük qurbanliqimu ötküzgili yéqin barmisun. ²² Lékin u öz Tengrisining nénini, xahi hemmidin muqeddesi bolsun, xahi muqeddesi bolsun, ikkilisidin yésun. ²³ Emma eyibnaq bolghini üçhün perdining ichige kirmey, qurban'gahqimu yéqin barmisun. Bolmisa méning muqeddes jayimni bihörmelik qilidu, chünki ularni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen».

¹⁶ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki: ¹⁷ «Sen Harun'gha sözlep éytqinki: Séning neslingdin bolghan ewladliringning ichide birkim eyibnaq bolsa, Xudaning yégülük qurbanliqini ötküzmech üçhün yéqin barmisun. ¹⁸ Derweqe eyibnaq bolghan héch kishi yéqin barmisun, xahi kor, xahi tokur, xahi panaq, xahi bir ezasi ziyade bolup qalghan biri, ¹⁹ xahi puti ya qoli sunuq, ²⁰ xahi dok, xahi pakinek biri, xahi közige aq chüshken biri, xahi qichishqaq basqan biri, xahi qotur biri, xahi uruqdéni ézilgen biri, ²¹ Harun kahinning nesildin bolup eyibnaq bolghan kishilerning héchbiri Xudawendining atesh qurbanliqini keltürmek üçhün yéqin barmisun. Undaq bir kemchiliki bar kishi öz Tengrisining yégülük qurbanliqimu ötküzgili yéqin barmisun. ²² Lékin u öz Tengrisining nénini, xahi hemmidin muqeddesi bolsun, xahi muqeddesi bolsun, ikkilisidin yésun. ²³ Emma eyibnaq bolghini üçhün perdining ichige kirmey, qurban'gahqimu yéqin barmisun. Bolmisa méning muqeddes jayimni bihörmelik qilidu, chünki ularni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen».

²⁴ Bu sözlarning hemmisini Musa özi Harun bilan uning oghulliri we beni-Israilning hemmisige éytip berdi.

22¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki: ² «Sen Harun bilan uning oghullirigha sözlep éytqinki, ular bolsa beni-Israilning manga atighan pak nersiliridin özini saqlap, méning ismimni napak qilmisun. Men Xudawendidurmen.

³ Ulargha éytqinki: Silerning neslinglardin bolghan ewladliringlarning ichide birkim beni-Israil Xudawendige atighan pak nersilerning qéshigha napak halitide barsa, undaq kishi öz huzurumdin késilip ketsun. Men Xudawendidurmen.

⁴ Eger Harunning ewladlirining biri péselik we ya aqmigha giriptar bolghan bolsa, pak bolmighuche muqeddes nersilerdin yémisun. Birkim ölükning sewebidin napak bolghan birkimge we ya meniysi chüshüp ketken kishige tégip ketse ⁵ we ya napak qilidighan ushshaq bir janiwargha tegse yaki herqandaq yuqup qalidighan napakliqi bar bir ademge tégip ketse, ⁶ mundaq nersilerge tegken kishi özi axshamghiche napak turup, sugha chömülmigüche muqeddes nersilerdin yémisun. ⁷ Lékin kün olturghanda pak sanilip, özining taami bolghan muqeddes nersilerdin yésun. ⁸ Özi ölgen we ya yirtilghan bir haywanni yéyish bilen özini napak qilmisun. Men Xudawendidurmen. ⁹ Buni bihörmét qilmiqimiz bilen gunah béshimizgha tégip ölüp ketmeyli dep, ular méning qanunlirimni tutsun. Ularni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen.

¹⁰ Héchbir musapir muqeddes nersilerdin yémisun. Kahinning méhmini we ya medikari bolsa ularmu muqeddes nersilerdin yémisun. ¹¹ Lékin kahinning öz puligha sétiwalghan quli bilan uning öyide tughulghan kishi bolsa uningdin yéyeleydu. ¹² Eger kahinning qizi yat kishige tegken bolsa, umu hediye bolup bérilgen nersilerdin yémisun. ¹³ Lékin eger kahinning qizi tul bolup qélip yaki qoyup bérilip, balisiz bolup kichiklikidikidek atisining öyige yénip kélip, anda olturghan bolsa, atisining taamidin yéyeleydu. Emma bir yat kishi bolsa uningdin yémisun. ¹⁴ Eger birkim bilmeslikte muqeddes nersilerdin yep qalsa, shuninggha beshtin birini öz teripidin qoshup, muqeddes nerse üçün kahin'gha yandurup bersun. ¹⁵ Kahinlar bolsa beni-Israilning Xudawendige atighan nersilirini napak qilmisun. ¹⁶ Bolmisa ular muqeddes hediyelerdin yéginini bilen xelqning gedinige gunah artip qoyidu. Chünki ularni muqeddes qilghuchi Xudawende mendurmen».

Ixtiyariy qurbanliqlar

¹⁷ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

¹⁸ «Sen Harun bilen uning oghulliri we beni-Israilning hemmisige söz qilib ulargha éytqinki: Eger Israilning xanidanidin biri we ya Israil yurtida olturaqliq musapirlarning biri bir qurbanliq ötküzgili xalap, xahi wede qurbanliqi, xahi öz xushluqidin qurbanliq ötküzüp, uni Xudawende üçhün köydürme qurbanliq qilmaqchi bolsa, ¹⁹ meqbul bolayli dep, kala ya qoy we ya öchkilerdin bir eyibsiz erkeknı élip keltürünglar. ²⁰ Lékin eyibnaq bolghan bir haywanni qurbanliq qilmanglar, chünki buning bilen meqbul bolmaysiler.

²¹ Eger birkim öz wedemni ada qilay dep, yaki köngül xushluqumdin hediye keltürey dep, Xudawendige shükür qurbanliqi keltürgili xalisa, qobul qilinishi üçhün kala we ya qoylardin élin'ghan haywan özi kamil bolup, uningda eyib tépilmisun. ²² Kor we ya sunuq, méyip we ya yiringliq zeximdar bolup, qichishqaq we ya qotur bésip qalghan haywanning özini Xudawende üçhün qurbanliq qilmay, mundaqnimu atesh qurbanliqi qilib, Xudawende üçhün qurban'gahta ötküzmenglar.

²³ Bir buqa we ya bir qoyning ezaliri ziyade yaki kem bolghan bolsa, mundaqni ixtiyariy qurbanliq bolup, ötküzseng bolidu, lékin wede qurbanliqi üçhün qobul qilinmaydu. ²⁴ Siler bolsanglar Xudawende üçhün uruqdéni soqulup ya ézilip ya sunup ya késilgen bir haywanni qurbanliq qilmanglar. Mundaq ishni öz yurtunglarda hergiz qilmanglar. ²⁵ Yat kishining qolidin mundaq haywanlarni qobul qilib, Tengringlarning yégülük qurbanliqi üçhün ötküzmenglar, chünki ular zeximlinip eyibnaq bolghach, ularning wasitisi bilen meqbul bolmaysiler».

²⁶ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

²⁷ «Bir mozay ya bir qoza ya bir oghlaq tughulsa, yette kün'giche anisini emsun. Lékin sekkizinchi kündin tartip Xudawende üçhün atesh qurbanliq hediyesi bolushqa yaraydu. ²⁸ Kala we ya ushshaq mallardin bolghan bir haywanni uning balisi bilen qoshup bir künde boghuzlimanglar. ²⁹ Siler Xudawendige bir hemd qurbanliqi ötküzgili xalisanglar, qobul qilinayli dep, layiq teriqide ötküzünglar.

³⁰ U özi oxshash künde yéyilip, uningdin héchnéme etigiche saqlanmisun. Men Xudawendidurmen.

³¹ Siler bolsanglar méning emrlirimni tutup, ulargha muwapiq emel qilinglar. Men Xudawendidurmen. ³² Méning muqeddes ismimni napak qilmanglar, chünki beni-Israilning arisida muqeddes turghum bar. Men silerni muqeddes qilghuchi Xudawende bolup, ³³ Tengringlar bolay dep, silerni Misir yurtidın chiqirip keldim. Men Xudawendidurmen».

23¹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:
² «Sen beni-Israilgha söz qilib éytqinki: Xudawendining héytliri bolsa siler < muqeddes yighilish bolsun > dep élan qilidighan héytliri shudur. ³ Alte kün ichide ish qilinsun. Lékin **yettinchi kün** özi **rahetning shabati** bilen muqeddes yighilishning küni bolghach, uningda héch ish qilmanglar. Qeyerde oltursanglar bu özi Xudawendining shabat küni bolsun.

⁴ Siler tayin waqitlarda élan qilidighan Xudawendining héytliri bolghan muqeddes yighilish künler shudur.

⁵ Awwalqi aynning on tötinchi küni axsham waqtida **Xudawendining Pasxa héyti** bolidu. ⁶ Shu aynning on beshinchi künide Xudawendining **Pétir nan héyti** bolidu. U waqit yette kün'giche pétir néni yep turunglar. ⁷ Awwalqi künde siler muqeddes yighilish qilib, héch ish qilmanglar. ⁸ Siler bolsanglar yette kün'giche Xudawende üçün atesh qurbanliqi ötküzüp turunglar. Yettinchi künde bir muqeddes yighilish bolghach, u künde héchbir ish qilmanglar».

⁹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

¹⁰ «Sen beni-Israilgha sözlep ulargha éytqinki: Siler men özünglarga béridighan yurtqa kirip, uning hosulini yighqininglarda **hosulunglarning tunjisi** bolghan bir önchini kahinning qéshigha élip béringlar. ¹¹ U özi silerni meqbul bolsun dep, uni Xudawendining huzurida pulanglatsun. Kahin uni shabatning etisi pulanglatsun. ¹² Uni pulanglatqan kününlarning özide siler bir yashqa kirgen eyibsiz bir qozini Xudawende üçün köydürme qurbanliq qilib ötküzünglar. ¹³ Uninggha qoshulidighan yégülük qurbanliqi üçün yagh bilen ileshtürülgen aq undin bir éfa miqdarining ondin birini Xudawendining atesh qurbanliqi qilib, uning huzurida xush buy keltürsün dep ötküzüp, buninggha qoshulidighan ichkülük qurbanliqi üçün sharabtin bir hin miqdarining töttin birinimu ötküzünglar. ¹⁴ Siler Tengringlar üçün bu hediye keltürgen kündin ilgiri yéngi hosuldin héchnémini, xahi nan, xahi qomach, xahi kök bash bolsun, yémenglar. Bu özi siler üçün qeyerde oltursanglar nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun.

¹⁵ Andin kéyin siler bu shabatning etisidin hésab qilib, önchini pulanglatma qurbanliq qilib ötküzgen kününglardin tartip, yette toluq shabat sananglar.

¹⁶ Yettinchi shabatning etisigiche **ellik kün** sanap, andin yéngi hosuldin Xudawende üçün bir hediye keltürünglar. ¹⁷ Siler özünglar olturghan jaylardin bir éfa aq unning ondin ikkisidin ételgen ikki nanni élip kélip, Xudawende üçün bir tunji hosul pulanglatma qurbanliqi bolsun dep keltürüp, ¹⁸ nandin bashqa yene bir yashqa kirgen yette eyibsiz qoza, bir yash buqa we ikki qochqarni Xudawendige köydürme qurbanliq qilib, qoshulidighan yégülük bilen ichkülük

qurbanliqi bilen bille élip kélip, bu bir atesh qurbanliqi bolup, Xudawendinging huzurida xush buy keltürsun dep béringlar. ¹⁹ Buningdin bashqa siler gunah qurbanliqi üçhün bir tékini, shükür qurbanliqi üçhün bir yashqa kirgen ikki qozini keltürünglar. ²⁰ Keltürsenglar, kahin özi bularni pulanglatma qurbanliq qilip, bu ikki qoza bilen keltürülgen tunji hosulning nanlirigha qoshup, Xudawendinging huzurida ötküzsun. Bular bolsa Xudawende üçhün muqeddes qilinip, kahin'gha tegsun. ²¹ U kün toghrisida: « Biz bolsaq muqeddes bir yighilish üçhün jem bolayli» dep élan qilip, u künde héch ish qilmanglar. Bu özi siler üçhün qeyerde oltursanglar ebediy bir qanun bolsun.

²² Siler yurtunglarning hosulini orup yighsanglar, sen étizingning tamam chétigiche orup almay, hosulungni yighip bolghandin kéyin bashlarnimu tériwalmay, belki buni kembeghel bilen musapirgha qoyup qoyghaysen. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen».

²³ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

²⁴ «Sen beni-Israilgha sözlep éyqtinki: Siler bolsanglar yettinchi ayning awwalqi künide shabat rahitini qilip, kanay chélinishi bilen xatire héytini tutup, muqeddes yighilishqa jem bolup, ²⁵ u künde héch ish qilmay, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi ötküzünglar».

²⁶ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

²⁷ «Lékin yettinchi ayning ininchi küni bolsa **kaparet küni** bolidu. U kün siler muqeddes yighilishqa jem bolup nepsinglarni tartip, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi ötküzüp, ²⁸ u küning özide héch ish qilmanglar. Chünki u özi kaparetning küni bolup, uning özide siler üçhün Tengringlar Xudawendinging huzurida kaparet bérilidu. ²⁹ Kimki u küning özide nepsini tartmisa, öz qowmidin késilidu. ³⁰ Kimki u küning özide bir ish qilsa, uni men öz qowmidin yoqitimen.

³¹ U kün héch ish qilmighaysiler. Bu özi siler üçhün qeyerde oltursanglar, nesildin nesilge bir ebediy qanun bolsun. ³² U kün bolsa siler öz nepsinglarni tartidighan rahat shabat kününglar bolidu. Bu shabat rahitinglarning özini ayning toqquzinchi küning axshimida shamdin tartip etisi shamghiche tutqaysiler».

³³ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

³⁴ «Sen beni-Israilgha sözlep éytkinki: « Yettinchi ayning on beshinchi künide yette kün'gichilik Xudawendinging **Sayiwen héyti** bolidu. ³⁵ Awwalqi küni bir muqeddes yighilish bolghach, u kün héch ish qilmay, ³⁶ yette kün'gichilik Xudawende üçhün atesh qurbanliqi ötküzüp turup, sekkizinchi künde muqeddes yighilish üçhün jem bolup, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi ötküzgeysiler. Bu özi muqeddes yighilish bolghach u kün héch ish qilmanglar.

³⁷ Siler özünglar « Bular muqeddes yighilish bolidu» dep élan qilinidighan

Xudawendining héytleri bular bolidu. Bu künlarning ichide her kün u künning özige teyinlen'gen qurbanliqlarni keltürüp, Xudawende üçhün atesh qurbanliqi, yeni köydürme qurbanliq bilen yégülük qurbanliqi, soyum qurbanliq bilen ichkülük qurbanliqi ötküzgeysiler.

³⁸ Buningdin bashqa Xudawendining shabat künlirini tutup, qalghan hediye'liringlarni bérip, wede qurbanliqliringlarning hemmisini ada qilip, Xudawendige ötküzidighan ixtiyariy qurbanliqliringlarning hemmisini ada ötküzminglar kérek ³⁹ Lékin siler yurtning hosulini yighip bolup, yettinchi ayning on beshinchi künden bashlap yette kün'gichilik Xudawendining héytini qilinglar. Awwalqi künde shabat rahiti bolup, sekkizinchi künidimu shabat rahiti bolidu. ⁴⁰ Awwalqi künide siler hemmidin yaxshi derexliringlardin méwe élip, xorma derex bilen qoyuq yopurmaqliq derexlarning shaxlirini késip, jilgha sögiti chiwiqlirini élip, Tengringlar Xudawendining huzurida yette kün'gichilik shadliq qilip, ⁴¹ her yili Xudawende üçhün yette kün'gichilik bu héytini tutunglar. Bu özi siler üçhün nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun. Bu héytning özini yettinchi ayda tutup, ⁴² yette kün'giche sayiwenlerde olturunglar. Shundaqla Israilning ewladliridin bolghanlarning hemmisi sayiwenlerde oltursun. ⁴³ Buning bilen men beni-Israilni Misir yurtidin chiqarghinimda ularni sayiwenlerde olturghuzghinimni ewladliringlar bilsun. Men özüm Tengringlar Xudawendidurmen». ⁴⁴ Shundaq qilip Musa özi Xudawendining toxtatqan héytleri toghrisida beni-Israilgha dep berdi.

Chiraghdan we teqdim nan toghrisidiki belgimiler

24¹ Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:
² «Israilgha buyrup: < Chiraghlar hemishe yandurulup tursun dep, zeytundin siqip chiqirilghan sap yaghni méning qéshimgha élip kélinglar > dep buyrughin. ³ Harun bolsa ularni jamaet chédirining ichide shahadet sanduqining aldidiki perdining sirtida axshamdin etigiche Xudawendining huzurida jayi jayida qoyup, xewer alsun. Bu özi siler üçhün nesildin nesilge ebediy bir qanun bolsun. ⁴ Harun özi hemishe Xudawendining huzurida bu chiraghlarni pak altun shamdanning üstige tizip qoysun. ⁵ Sen aq undin élip, shuningdin on ikki toqachni etkin. Herbir toqcha özi bir éfaning ondin ikkisige barawer bolsun. ⁶ Andin sen Xudawendining huzuridiki altun jozisining üstide altidin altidin ikki qatar qilip tizip, ⁷ bir yadlinish qurbanliqi qiliniq, Xudawendining bir atesh qurbanliqi bolsun dep, herbir qatarning üstige sap mestiki qoyup qoyghaysen. ⁸ Bular özi shabattin shabatqa hemishe Xudawendining huzurida

qoyulup, beni-Israil teripidin bir ebediy ehding hediyesi bolup, ⁹ özi Harun bilen uning oghullirigha tégip, muqeddes jayda yéyilsun. Chünki bu nersiler hemmidin muqeddes bolghach, ebediy qanun'gha muwapiq Xudawending atesh qurbanliqliridin élinip, Harun'gha tegsun.

Xudaning namigha kupurluq qilish gunahining jazasi

¹⁰ Anisi israiliy bolup, atisi misirliq bolghan bir adem beni-Israilning arisigha chiqti. Bu israiliy xotunning oghli özi chédirgahta bir israiliy adem bilen urushup qaldi. ¹¹ Urushup, Israiliy xotunning oghli özi Xudawending ismigha kupurluq qilip tillisa, ular uni Musaning aldigha élip bardı. U kishining anisi bolsa Dan qebilisidin bolghan Dibrining qizi bolup Shéloit dep atalghanıdı.

¹² Andin kéyin ular özi Xudawending buyruqigha muwapiq uning jazasi toxtitilsun dep, u kishini solap qoydı. ¹³ U waqit Xudawende Musagha söz qilip éyttiki:

¹⁴ «Kupur éytquchini chédirgahning tashqirigha chiqiringlar. Chiqirip bolup, uning kupur éytqinini anglighanlarning hemmisi öz qollirini uning béshigha qoyup, andin jamaet bir bolup uni chalma-késeek qilsun. ¹⁵ Sen beni-Israilgha söz qilip éytqinki: Eger birkim öz Tengrisige kupur éytsa, öz gunahini kötürsun.

¹⁶ Eger birkim Xudawending ismigha kupurluq qilsa, ölüm jazasini tartsun. Jamaet özi bir bolup uni chalma-késeek qilsun. Xudawending ismigha kupurluq qilghan kishi özi, xahi musapir, xahi yerlik adem bolsa öltürölsun.

¹⁷ Eger birkim bir ademni öltürse, ölüm jazasini tartsun. ¹⁸ Kimki bir mal haywanni öltürse, uning ornida jan'gha jan bersun.

¹⁹ Eger birkim öz heqemsayisini eyibnaq qilsa, özi qilghandek uning özigimu qilinip, ²⁰ sundurulghan ezaning ornigha eza sundurulup, köz ornigha köz, chish ornigha chish bérilip, bashqa kishini qandaq eyibnaq qilghan bolsa, uninggha hem shundaq qilinsun.

²¹ Kimki bir mal haywanni öltürse, uni tölep bersun. Lékin bir ademni öltürgen kishi özi öltürölsun.

²² Siler üçün bu qanun toxtitilip, musapir bilen yerlik ademege barawer muamile qilinsun, chünki Tengringlar Xudawende mendurmen».

²³ Musa özi beni-Israilgha buni dep berse, ular kupur éytquchini chédirgahning tashqirigha chiqirip, chalma-késeek qildi. Shundaq qilip, beni-Israil özi Xudawending Musagha buyrughinini beja keltürdi.

Shabat yili we shadliq yili

25¹ Xudawende Sinay téghida Musagha söz qilip éyttiki:
² «Sen beni-Israilgha sözlep éytqinki: Men silerge béridighan yurtqa kirgininglarda u yurtning zéminimu Xudawendining shabat rahitini tapsun.
³ Sen bolsang alte yil ichide zéminingni térip tikip, üzümzarliqingnimu alte yil ichide qirip chétip, hosullirini yighqaysen. ⁴ Lékin yettinchi yili zémin özi aram élip, Xudawendining shabat rahitini tapsun. U waqit sen özüng zéminingni térip tikmey, öz üzümzarliqliringnimu qirip chatimay, ⁵ xahi öziche ünüp qalghan hosulni kesmey, xahi chatalmighan üzüm télingning üzümlirini yighmighin, chünki bu yil bolsa yerning rahet alidighan yilidur. ⁶ Lékin herqandaq bolsa, yurtning shabatida chiqqan hosul özi silerge taam bolup, sen özüng bilen xizmetkar we dédiking, medikar bilen séningkide olturghan musapiring shuningdin tirikchilik qilip, ⁷ méling bilen yurtungdiki yawa haywanlarmu uning hemme hosulidin ghiza tapsun.

⁸ Buningdin bashqa sen yette shabat yilining dewrini hésab qilip, yette mertiwé yette yil sanighin. Shundaq qilsang, yette shabat yilining dewri özi qiriq toqquz yil chiqidu. ⁹ Shunche waqit ötüp bolghanda yettinchi aying oninchi künide shadliq kaniyini chélip, pütün yurtunglarda u kaparet küningning özide kanay chalghili turup, ¹⁰ ellikinchi yilini muqeddes bilip, yurtning hemme olturghuchilirigha azadliqni jakarlanglar. Bu özi silerge shadliq yili bolghach herbir kishige öz teelluqini yandurup bérip, her kishini öz xanidanigha qaytip qoyghaysiler. ¹¹ Derweqe bu ellikinchi yili bolsa silerge shadliq yili bolsun. U waqit bir némini térimay, öziche ünüp qalghan hosulnimu ormay, chatalmighan talliringlarning üzümlirininimu yighmighin. ¹² Chünki bu özi shadliq yili bolghach silerge muqeddes bolsun. Uning hosuli bolsa uni yer zéminidin térip yeysiler.

¹³ Shadliq yili bolsa aranglardiki herbir kishi öz teelluqini yanduruwalsun. ¹⁴ Eger siler heqemsayenglargha bir némini sétip bérip yaki heqemsayenglardin bir némini sétiwalsanglar, bir-biringlargha naheqliq qilmay, ¹⁵ shadliq yilidin kéyin nechche yil ötken bolsa, shuninggha muwapiq hésab qilip heqemsayengge pul bérip, uni sétiwalghin. U özi yillarning sanigha qarap hosullarni hésablap sanga satsun. ¹⁶ Yillar özi qanche ziyade bolghan bolsa, shuninggha muwapiq bahasini kötürgin. Yillar qanche kem qalghan bolsa, shunche bahasini kémeytkin. Chünki u özi yillarning sanigha qarap ularning hosulini sanga satidu emesmu? ¹⁷ Siler bir-biringlargha naheqliq qilmay, belki Tengringlardin qorqup turunglar, chünki Tengringlar Xudawende mendurmen.

¹⁸ Siler méning qanunlirimni tutup, hökümlirimni saqlap, shuninggha muwapiq emel qilsanglar, yurtta tinch-aman olturisiler. ¹⁹ Zémin bolsa kengri hosul bergech siler toyghudek yep, anda tinch-aman olturisiler. ²⁰ Eger siler: « Bizge térip, hosulimizni yighqili ijazet bérilmise, yettinchi yili néme yeymiz? » dep sorisanglar, ²¹ silerge melum bolsunki, üç yilliq hosul bersun dep, altinchi yilida üstünglarga berikitimni ewetimen. ²² Shundaq boliduki, siler sekkizinchi yilida térighininglarda téxi silerge yégili kona hosuldin éship qélip, toqquzinchi yilining hosulini yighip bolghuchilik kona ashliqtin yep turisiler.

²³ Yer sétilsa, ebedkiche sétilmisun, chünki yurt özi méningki bolup, siler bolsanglarméningqéshimdamusapirbilenméhmandekturmaysilermu? ²⁴ Silerge bérilidighan yurtning her yéride bolsa sétilghan zéminni yanduruwalmiqinglar jayizdur. ²⁵ Eger buradiring kembeghel bolup qélip, öz miras yérini sétiwetken bolsa, uning yéqin tughqini kélip, buradiri özi satqan yerni yanduruwalsun. ²⁶ Eger uning tughqini bolmisa, lékin u özi yanduruwélisqa lazim bolidighan pulni tapalsa, ²⁷ satqinimgha nechche yil ketti dep sanap, shadliq yilghiche qalidighan yillar üçün sétiwalghan kishige pul béríp, öz yérini yanduruwalsun. ²⁸ Lékin eger yanduruwélisqa lazim bolidighan pulni tapalmisa, özi sétip bergen yer shadliq yilighiche alghuchining qolida tursun. Lékin shadliq yili kelgende yer özi xalis ajrap satqan kishining qoligha yénip kélidu.

²⁹ Eger birkim sépillik sheherning ichidiki bir olturidighan öyni satqan bolsa, sétilip bir yil ötmeste uni yanduruwalalaydu. Yil tügep bolghuchilik uni yanduruwalghili heqqi bardur. ³⁰ Lékin pütün yil ötmestin yanduruwélinmisa, sépillik sheherning ichide bolghan bu öy özi nesildin nesilge alghan kishining qolida qélip, shadliq yili kelsimu, yandurulmaydu. ³¹ Lékin sépilsiz kentlerning öyliri bolsa yurtning zéminidek sanilip, ularni yanduruwalghili heqqi bardur we shadliq yili kelgende özi yandurulidu. ³² Lékin Lawiy sheherliride bolsa lawiylar özi öz mirasi bolghan sheherlirining öylirini herqachan xalisa, yanduruwalalaydu. ³³ Eger lawiylardin bolghan bashqa bir kishi öz mirasi bolghan shehiride bir öyni alsimu, shadliq yili kelgende yandurulidu. Chünki Lawiy sheherlirining öyliri bolsa lawiylarning beni-Israilning arisidiki mirasi bolidu. ³⁴ Shundaq hem bularning sheherlirining chörisidiki teelluq yerliri bolsa ularning ebediy mirasi bolghach sétilmisun.

³⁵ Eger buradiring kembeghel bolup sen bilen turup, barini yittürse, sen uningdin xewer élip, uni séningkide bir musapir we ya bir méhmandek olturghili qoyup, ³⁶ uningdin jazane we ya payda almay, belki Tengringdin qorqup buradiringni qéshingda olturghili qoyghin. ³⁷ Pulungni uninggha jazanigha bermey,

ashliqingnimu payda élish üçhün uninggha ötne bermigin. ³⁸ Tengringlar bolup, Qanaan yurtini silerge bérey dep, silerni Misir yurtidin chiqirip kelgen Tengringlar Xudawende mendurmen.

³⁹ Eger buradiring sen bilen turup, kembeghel bolup qélip, özini sanga satsa, uni qulluq ishigha salmighin. ⁴⁰ Belki u özi bir medikar bilen musapirdek qéshingda turup, shadliq yilighiche sanga xizmet qilip turup, ⁴¹ andin azad bolup, özi bilen uning baliliri séning qéshingdin chiqip, öz xanidanigha yénip kétép, atisining teelluqigha qaytip barsun. ⁴² Chünki ular men özüm Misir yurtidin chiqirip kelgen bendilirim bolghach quldek sétilmisun. ⁴³ Sen ularning üstige qattiqliq bilen xojiliq qilmay, belki Tengringdin qorqqin. ⁴⁴ Lékin eger sen, rast bir qul yaki dédekni tapay déseng, mundaq qul yaki dédekni chörenglardiki taipilerning arisidin pulgha alghin. ⁴⁵ Bulardin bashqa qéshinglarda olturghan musapirliringlarning baliliri bilen yurtunglarda tughulup silerningkide olturghan tughqanliridin qullar sétiwélinglar. Shundaqlar silerning teelluqinglar bolup qalidu. ⁴⁶ Bu teriqide siler ulargha ige bolup, özünglardin kéyin baliliringlarga miras qilip bérip, ebedkiche ularni quldek saqlisanglar bolidu. Lékin buraderliringlar bolghan beni-Israilning arisidin héchkimge qattiqliq bilen xojiliq qilmanglar.

⁴⁷ Eger bir musapir yaki yaqa yurtluq sen bilen olturup, bay bolup qélip, buradiring uningkide turup, kembeghel bolup qélip, öz-özini qéshingda olturghan musapirgha we ya bu musapirning tughqanlirigha satsa, ⁴⁸ sétilip ketkendin kéyin u yandurulalaydu. Uning birtughqanlirining biri uni sétiwélip yanduralaydu. ⁴⁹ Bolmisa taghisi ya taghisining oghli we ya xanidanidin bolghan yéqin tughqini uni sétiwélip yanduralaydu yaki bolmisa küchi yetse, pulni bérip öz-özini yanduralaydu. ⁵⁰ U özi xojisi bilen gepliship sétilghan yildin tartip shadliq yilighiche qanchilik qaldi dep, hésablaship sétilghan qimmitini yillarning sanigha teqsim qilip, ishlep bergen künlirini hésab qilip pul soqup, ⁵¹ shadliq yiligha téxi tola yil qalghan bolsa, shuni hésab qilip, azad bolmaq üçhün sétilghan pulning oshuqini qayturup bersun. ⁵² Eger shadliq yiligha az yillar qalghan bolsa, uni hésab qilip qalghan yillargha muwapiq pulni yandurup bérip, ⁵³ yilliq medikardek u xojisining qéshida turup, xojisi séning köz aldingda uninggha qattiqliq bilen xojiliq qilmisun. ⁵⁴ Lékin eger u özi mezkur teriqilerde azad bolalmisa, shadliq yili kelgende qoyup bérip, özi baliliri bilen qoshulup azad bolsun.

⁵⁵ Chünki beni-Israil özi méning bendilirim bolidu. Ular men özüm Misir yurtidin chiqirip kelgen bendilirimdur. Tengringlar Xudawende mendurmen».

Beriket we lenet

26¹ «Siler özünglar üçhün but yasimay, oyma süret we ya tüwrük süritimu turghuzmay, ulargha bash egeyli dep oyulghan süretliri bar tashlarni yurtunglarda hergiz tiklimenglar. Chünki Tengringlar Xudawende mendurmen. ² Méning shabat künlirimni tutup, muqeddes xanamgha hörmét qilinglar. Men Xudawendidurmen.

³ Eger siler méning qanunlirimgha muwapiq yürüp, emrlirimni tutup ulargha emel qilsanglar, ⁴ men özüm, yer özi hosulini bérip, sehraning derexliri bolsa méwisini keltürsun dep, rast waqtida yamghur ewetimen. ⁵ Shundaqki, üzüm yighquchilik xamanliringlar tépilir turup, üzümünglar bolsa yéngi térimghiche yighilir turup, özünglar nan yep toyup, yurtta tinch-aman olturisiler. ⁶ Men silerni aramda yétip héchkimdin qorqmay uxlisun dep, yurtqa amanliqni bérip, yirtquchi haywanlarni yurttin yoqitiwétimen. Qilich bolsa yurtunglarda chörülmeydu. ⁷ Lékin siler öz düshmenliringlarni qoghlighininglarda ular aldinglarda qilichtin chüshidu. ⁸ Silerdin besh kishi yüz kishini qoghlap, yüz kishi on mingni qachurup, düshmenliringlar bolsa aldinglarda qilichtin chüshidu. ⁹ Men silerge yüzümni qaritip, silerni uruqlitip awutup, siler bilen baghlighan ehdemni mehkem qilimen. ¹⁰ Siler bolsanglar uzun waqtin yighilir qalghan kona ashliqni yep turup, yéngi ashliq chiqqanda, konisini yep tügitelmey chiqiriwétisiler. ¹¹ Men özüm aranglarda makanimni tutup, rohum bolsa silerge sel qarimay, ¹² özüm aranglarda yürüp, Tengringlar bolimen. Siler bolsanglar méning qowmim bolisiler. ¹³ Anda qul bolup turmighaysiler dep, silerni Misir yurtidin chiqirip, boyunturuqunglarni sundurup, boynunglarni rastlap qoyghan Tengringlar Xudawende mendurmen.

¹⁴ Lékin eger siler manga qulaq salmay, bu emrlerning hemmisini qilmay, ¹⁵ méning qanunlirimni tashlap, janliringlar bolsa hökümlirimni yaman körüp, hemme buyruqlirimni tutmay, ehdemni sundursanglar, ¹⁶ menmu silerge shundaq qilip, üstünglarga qorqunch sélip, közünglarni kor qilip, jéninglarni halaketke salidighan késellik bilen tepni üstünglarga ewetimen. Siler térip tikkinglar bilen paydisi bolmay, belki düshmenliringlar uni yep kétidu. ¹⁷ Men yüzümni silerge qarshi qilghach siler düshmenliringlardin urulisiler. Silerni yaman körgen kishiler üstünglarga hökümraniq qilidu. Héchkim silerni qoghlimisimu, géchip kétisiler. ¹⁸ Shundaq xapiliq tartip turup, téxi manga qulaq salmisanglar, men silerge gunahinglar üçhün yette hesse ziyade jaza bérip, ¹⁹ küchünglarning pexrini sundurup, asmaninglarni tömürdek qilip, yéringlarni mistek qiliwétimen. ²⁰ Yéringlar hosul bermey turup, sehraning derexliri méwe keltürmigech, qilghan musheqqitinglar bikar bolidu.

²¹ Shundaq xapiliqni tartip turup, téxi manga qulaq salmisanglar, men gunahliringlarga layiq teriqide silerni yette hesse ziyade urup, ²² aranglarda baliliringlarni óltürüp, charwa malliringlarni yoqitip, yolliringlar xaliy bolup qalghudek teriqide silerni kémeytidighan yirtquchi haywanlarni ewetimen.

²³ Shundaq xapiliqni tartip turup, téxi bu ewetkinimdin ibret almay, manga qarshi yürüp tursanglar, ²⁴ menmu silerge qarshi yürüp, özüm silerni gunahinglar üçün yette hesse ziyade urup, ²⁵ ehde sundurghanning intiqamini almaq üçün üstünglarga qilich ewetimen. Ewetsem, siler sheherlerge yighilghininglarda aranglarga waba ewetimen. Buning bilen düshmenlarning qoligha chüshüp qalisiler. ²⁶ Men özüm risqinglarni keskinimde on xotun birliship bir tonurda nan yéqip nanliringlarni silerge tartip béridu, emma buni yéginginglar bilen toymaysiler. ²⁷ Buning bilen siler téxi manga qulaq salmay, manga qarshi yürsenglar, ²⁸ menmu achchiq bilen silerge qarshi yürüp, gunahliringlar üçün silerni yette hesse ziyade urimen. ²⁹ Shundaqki, siler oghulliringlarning göshi bilen qizliringlarning göshini yeysiler. ³⁰ Shundaqla men qurbanliq égzikliringlarni weyran qilip, kün süretliringlarni pare-pare qilip, ölükliringlarni sunuq butliringlarning üstige tashliwétimen, chünki méning rohum silerdin bizar bolup qalidu. ³¹ Men sheherliringlarni weyran qilip, muqeddes xaniliringlarni buzuwétip, isriq qurbanliqinglarning xush buyini yene purimaymen. ³² Men özüm olturghan düshmenliringlar heyran qalghudek teriqide yurtni weyran qiliwétip,

³³ silerni taipilerning arisida parakende qilip, keyninglardin qilichni sughurup qoghlaymen. Bu teriqide yurtunglar weyran bolup, sheherliringlar xarab qilinidu. ³⁴ U waqit yurt özi bikar turup, siler düshmenliringlarning yurtida turghach öz shabat künliridin söyünidu. Shundaqla u zamanning özide yurt rahat qilip öz shabatliridin söyünüp, ³⁵ özi bikar turghuchilik rahat alidu. Chünki siler anda olturghan waqitta shabat künliringlarda rahat tapmighanidi.

³⁶ Qutulup qalghanliringlar bolsa ular düshmenlarning yurtida turghinida men ularning köngüllirige qorqunchaqliq ewetimen. Shundaqki, ular chüshken yopurmaqning shepisini anglisa, qilichtin qachqandek qéchip, héchkim ularni qoghlimisimu, yiqilip chüshidu. ³⁷ Héchkim ularni qoghlimisimu, qilichtin yiqitilghandek bir-birining üstige yiqiliship chüshidu. Sheksiz shundaq bolup, siler düshmenliringlarga qarshi turghili küch tapmay, ³⁸ taipilerning arisida halak bolisiler. Düshmenliringlarning yurti silerni yep kétidu.

³⁹ Qutulup qalghanliringlar bolsa öz yamanliqi üçün düshmenliringlarning yurtida susliship qélip, ata-bowilirining yamanliqida yürüp, bular ajizliship ketkendek ajizliship kétidu.

⁴⁰ Shunda özi qilghan yamanliqi bilen ata-bowilirining manga biwapaliq körsitip gunah qilghinini iqrar qilib, ⁴¹ « Bizning sanga qarshi yürginimiz özi séning bizge qarshi yürüp bizni dühmenlirimizning qoligha tapshurghiningning sewebi boldi» depmu iqrar qilsa, shuningdek u waqit ularning xetnisiz köngülliri pes bolup, ular bolsa öz yamanliqining jazasini qobul qilsa, ⁴² undaqa men Yaqub bilen baghlashqan ehdemni yad qilib, Ishaq bilen baghlashqan ehdemni yadimga keltürüp, Ibrahim bilen baghlashqan ehdemnimu xatiremge keltürüp, yurtni yad qilimen.

⁴³ Chünki yurt özi ulardin tashlinip, ular yoq bolghinida bikar turup, shabat künliridin söyünidu. Emma ular bolsa öz yamanliqi üçün jaza tartip, méning ehkamlirimni tashlighini üçün jaza tépip, janliri qanunlirimgha sel qarighach jazagha giriptar bolidu.

⁴⁴ Lékin herqandaq bolsa, men ularni öz dühmenlirining yurtida turghan waqtida yoqitip, ular bilen baghlashqan ehdemni buzghudek teriqide ularni tashliwétip sel qarimaymen. Chünki men özüm ularning Tengrisi Xudawendidurmen.

⁴⁵ Lékin men bolsam ularning Tengrisi bolay dep, taipilerning köz aldida Misir yurtidin chiqirip kelgen ata-bowiliri bilen baghlashqan ehdemni ularning yaxshiliqi üçün yad qilimen. Men Xudawendidurmen».

⁴⁶ Xudawende Musani wasite qilib, Sinay téghida özi bilen beni-Israilning arisida toxtatqan höküm bilen qanunlar bolsa shu idi.

Birkimning wede qilghinining ornigha pul bérishi

27¹ Xudawende Musagha söz qilib éyttiki:

² «Sen beni-Israilgha sözlep ulargha éytqinki: Eger bir kishi bir wede beja keltürginide sanga Xudawendige bérilidighan bir ademning qimmitini toxtatqili lazim kélip, ³ **yéshi yigirme bilen atmishning ariliqida** bolghan er kishining qimmitini toxtitidighan ishing bolsa sen muqeddes xanining shéqelining weznige qarap uning qimmitini ellik shéqel kümüshke toxtitip, ⁴ xotun kishi bolsa uning qimmitini ottuz shéqelge toxtatqaysen.

⁵ Eger **yéshi besh bilen yigirming ariliqida** bolghan birkim bolsa, toxtitidighan qimmiting erkek üçün yigirme shéqel bolup, xotun kishi üçün on shéqel bolsun.

⁶ Eger **yéshi bir ay bilen besh yashning ariliqida** bolghan birkim bolsa, toxtitidighan qimmiting oghul bala üçün besh shéqel kümüsh bolup, qiz bala üçün üç shéqel kümüsh bolsun. ⁷ Eger **atmish yaki uningdin chongraq yashqa kirgen kishi** bolsa, sen toxtitidighan qimmiting er kishi üçün on besh shéqel bolup, xotun kishi üçün on shéqel bolsun.

⁸ Eger birkim sen toxtatqan qimmitini bergili ajiz kelse, u özi kahinning aldida turghuzulup, kahin özi uning qimmitini toxtatsun. Shuni qilip kahin özi wede qilghan kishining ehwaligha qarap, uning qimmitini teyinlep bersun.

⁹ Eger birkim Xudawende üçün keltüridighan haywan bolsa, shundaqning hernémisi Xudawendige atalsa, muqeddes sanilip, ¹⁰ xahi eskining ornigha yaxshini, xahi yaxshining ornigha eskini tégishmek üçün hergiz yenggüshlimisun. Mubada bir haywanning ornigha yene bir haywanni yenggüshligen bolsa, awwalqisi bilen ornigha keltürülgen her ikkilisi muqeddes sanalsun.

¹¹ Eger haywan özi Xudawendining huzurida ötküzgili bolmaydighan bir napak haywan bolsa, bu özi kahinning qéshigha élip kélinsun. ¹² Andin kahin özi uning yaxshi-yamanliqigha qarap qimmitini toxtatsun. Kahin qimmitini qanche toxtatqan bolsa, shundaq bolsun.

¹³ Eger igisi bedel bérip, haywanni yanduruwalay dése, sen toxtatqan qimmitige yene uning beshtin birini qoshup bersun.

¹⁴ Eger birkim, **öyüm** Xudawendige muqeddes bolsun dep, öyini muqeddes qilsa, kahin uning yaxshi-yamanliqigha qarap, qimmitini toxtatsun. Kahin qimmitini qancha toxtatqan bolsa, shu bolsun. ¹⁵ Eger birkim öz öyini muqeddes qilip bolup, uni yanduruwalghili xalap, sen toxtatqan qimmitige uning beshtin birini qoshup berse, öyi öziningki bolidu.

¹⁶ Eger birkim öz mirasi bolghan **étizliq**ining bir hessisini Xudawende üçün muqeddes qilsa, sen uruq kétishige qarap béqip, qimmitini toxtatqin. Shundaqki, bir xomer miqdari arpa uruqi kétidighan yer bolsa, uning qimmiti ellik shéqel kümüshige toxtitilsun. ¹⁷ Eger birkim shadliq yilidin tartip öz étizliqini muqeddes qilsa, sen qimmitini qancha toxtatsang, shu bolsun. ¹⁸ Lékin eger birkim shadliq yilidin kéyin öz étizliqini muqeddes qilghan bolsa, kahin özi kélidighan shadliq yilighiche qanchilik qaldi dep hésab qilip, qimmitini toxtatsun. Ötüp ketken yillargha qarap hessisini toxtitilghan qimmitidin kémeýtisun. ¹⁹ Eger birkim öz étizliqini muqeddes qilghandin kéyin, bedel bérip uni yanduruwalay dése, sen toxtatqan qimmitige yene uning beshtin birini qoshup berse, étizliq öziningki bolidu.

²⁰ Eger u özi bedel bérip étizliqni yanduruwalmay, bashqa kishige sétip berse, kéyin étizliqni yanduruwalghili bolmaydu, ²¹ belki shadliq yili kelgende étizliq özi öziche yandurulup kétip, béghishlan'ghan yerge oxshash Xudawende üçün muqeddes qilinip, miras yéri özi kahin'gha tégip kétidu.

²² Eger birkim öz mirasi bolmay sétiwélin'ghan yerini Xudawende üçün muqeddes qilghan bolsa, ²³ kahin özi shadliq yiligha qanche yil qaldi dep, hésab qilip qimmitini toxtatsun. U künde kishi özi sen toxtatqan qimmitini Xudawende üçün muqeddes qilip, keltürüp bersun. ²⁴ Lékin shadliq yili kelgende étizliq

özi kimning miras yéri bolup, kimdin élin'ghan bolsa, uninggha yandurulup bérilsun. ²⁵ Séning toxtitidighan qimmiting bolsa hemishe muqeddes xanining shéqelining hésabida bolup, bir shéqel özi yigirme gérahqa barawer bolsun.

²⁶ Lékin charwa malning tunji balisi bolsa tunjiliqidin Xudawendingki bolup qalghach, xahi kala, xahi öchke, qoy bolsun, héchkim uni muqeddes qilmisun, chünki eslide Xudawendingki emesmu? ²⁷ Lékin eger bu özi napak bir haywanning balisi bolsa, kishi özi sen toxtatqan qimmitige yene uning beshtin birini qoshup béríp, yanduruwalsun. Lékin eger bedel bergili xalimisa, bu haywan özi sen toxtatqan qimmetke sétilsun.

²⁸ Eger birkim Xudawende üçhün öz mélidin bir némini béghishlighan bolsa, bu özi, xahi adem bolsun, xahi haywan bolsun, xahi miras yéri bolsun, undaq nerse hergiz yétilmisun we ya bedel bermek bilenmu yandurulmisun. Xudawende üçhün béghishlan'ghan her nerse bolsa hemmidin muqeddes bolup, xas Xudawendingkidur. ²⁹ Eger bir adem haram qilin'ghan bolsa, uning üçhün bedel bérilip hergiz yandurulmay, belki öltürülsun.

³⁰ Yerdin chiqqan hemme hosulning ondin biri bolsa, xahi birning ashliqi bolsun, xahi derexlarning méwisi bolsun, Xudawendingki bolup, Xudawende üçhün muqeddes qilinsun. ³¹ Eger birkim uning ondin bir ülüshi üçhün bedel béríp, yanduruwalghili xalisa, shuninggha yene uning qimmitining beshtin birini qoshup béríp yanduruwalsun. ³² Padining hemme kala bilen ushshaq malning ondin bir ülüshini bolsa padichi hasisining tégidin ötken her oninchi haywan Xudawende üçhün muqeddes qilinsun. ³³ Héchkim uning yaxshi-yamanliqigha qarap baqmisun we ya uni tégishiwalmisun. Eger uni tégishken bolsa, awwalqisi bilen ornigha keltürülgen her ikkilisi muqeddes sanilip, uninggha bedel bérilip hergiz yanduruwélinmisun».

³⁴ Xudawende Sinay téghida Musaning wasitisi bilen beni-Israilgha bergen emrler shu idi.